
Collection of Jokes in Sanskrit

హాస్యకణికాసంగ్రహః

Document Information

Text title : Collection of Jokes in Sanskrit hAsyakaNika 1

File name : hAsyakaNika1.itx

Category : misc

Location : doc_z_misc_general

Description/comments : " " <sanskrit.samvadah@gmail.com>

Latest update : May 15, 2022

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

April 29, 2023

sanskritdocuments.org

హాస్యకణికాసంగ్రహః

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

మహిలానామ్ అద్యతనీయా నవీనా సమస్యా

సర్వకారేణ ఘోషితం “ యే జనాః ౫౦-వర్షియాః తదధికవర్షదేశీయాః వా తేభ్యః/తాభ్యః ఏవ కోరోనావేక్సినం పూర్వం దాస్యతే, అన్యైః చ న్యూనాతిన్యూనం ఏకవర్ష-పర్వస్తం ప్రతీక్షారత్తైః భవితవ్యమ్ ఏవ భవిష్యతి” ఇతి (ఉన్వేం కమ సే కమ ఏక వర్ష తక ప్రతీక్షా కరసీ హీ హోగీ)

బహ్వయః మహిలాః యాః వయసి ౫౦-వర్షాదపి వృద్ధతరాః సన్ని పరం యాభిః పునరపి పునః ఘోషితం యత్ “అహం తు పఞ్చత్రింశత్ (౩౫)-వర్షదేశీయా ఏవ” ఇతి తాః ఉభయసమ్భవస్థిత్యాం సన్ని (=దోరాహే పర హైం =ఇధర జేఓం యా ఉధర జేఓం = They are on the horns of dilemma) |”

కథమ్ - యది తాః సత్యం సమ్భాష్య ఆత్మానః వయః ౫౨/౫౫ వర్షాణి జ్ఞాపయన్తి తర్హి తాషాం సామాజకమూల్యం (=సోబిఅల్ వోర్డ్) న్యూనీభవతి; యది చ తాః ౩౫/౩౬ వర్షాణి జ్ఞాపయన్తి తర్హి కోరోనాపీడాభయః తాః పీడయతి |

“కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి కో మామ్ -” ఇత్యైవంవిధా స్థితిః జాతా తాసామ్ | KSG

౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఆదికాల సే మహిలాఓం కే వాచాల హోనే కీ ప్రవృత్తి, ఔర వాక చాతుర్య కీ సారీ దునియా ప్రశంసక రహి హై | ఐసా హీ ఏక మనోహారి వర్ణన ఇన శ్లోక మేం కియా గయా హై జో బడా హీ ఆనందదాయక హై | భగవాన్ శివ ఔర మాతా పార్వతీ కా యే సంవాద మన కో గుదగుదాతా హై

కస్త్యం? శూలీ, మృగయ భిషజం, నీలకంఠః ప్రియేఽహం కేకోమేకాం వద, పశుపతిర్షేవ
దృష్యే విషాణే ।

ముగ్ధే స్థాణుః, స చరతి కథం? జీవితేశః శివాయా గచ్ఛాటవ్యామితి హతవచా
పాతువశ్చస్యచూడః ॥

సంధివిచ్ఛేదాన్కృత్వా -

కః త్వం శూలీ మృగయ భిషజం నీలకణ్ఠః ప్రియే అహం

కేకామ్ ఏకాం వద, పశుపతిః న ఏవ దృశ్యే విషాణే ।

ముగ్ధే స్థాణుః, సః చరతి కథం, జీవితేశః శివాయాః

గచ్ఛ అటవ్యామ్ ఇతి హతవచాః పాతు వః చస్యచూడః ॥

శంకర జీ నే అపనే ఘర కా ద్వార ఖోలనే హేతు ఆవాజ దీ ।

పార్వతీ జీ నే పూఛా - తుమ కౌన హో?

శివ జీ నే కహా - మైం శూలీ (త్రిశూల ధారీ) హూఁ ।

పార్వతీ జీ నే కహా - శూలీ (శూల రోగ సే పీడిత) హో తో వైద్య కో ఖోజో ।

శివ జీ నే కహా - ప్రియే! మైం నీలకంఠ హూఁ ।

పార్వతీ జీ నే కహా (మయూర ఆర్థ మేం) - తో ఏక బార కేకా ధ్వని కరో ।

శంకర జీ నే కహా - మైం పశుపతి హూఁ ।

పార్వతీ జీ నే కహా - పశుపతి (బైల) హో? తుమ్హారే సింగ తో దిఖాఈ నహిం దేతే?

శివ జీ నే కహా - ముగ్ధే! మైం స్థాణు హూఁ ।

గౌరా బోలీం - స్థాణు (ఠూఁఠ) చలతా కైసే హై?

భోలే నే కహా - మైం శివా (పార్వతీ) కా పతి హూఁ ।

శివా బోలీం - శివా (భిన్న ఆర్థ మేం లోమడి) కే పతి హో తో జంగల మేం జాఁ ।

ఇస ప్రకార నిరుత్తర హుప శివ ఆప సబకీ రజ్జా కరేం ।

3 హాస్యకణికాసంగ్రహః

వైద్యేన మే పత్న్యాః జిహ్వాయాం తాపమాపకః స్థాపితః ।

తామ్ ఉక్తజ్ఞు కిఞ్చిత్ కాలపర్యంతమ్ ఔష్ణా పిధాయ ఉపవిశతు ।

పత్నిం తూష్ణీం దృష్ట్వా పతిః అనుక్షణమేవ వైద్యమహోదయం సానన్దేన అపృచ్ఛత్

కియత్ మూల్యం అస్య యస్తస్య భోః??

దర్శనా

౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

దన్నవైద్యః - కిమభవత్? కథం దన్తాః నష్టాః?

రోగీ - హ్యః పత్స్యా దత్తరోటికాః అతిదృఢాః ఆనన్ భోక్తుమేవ న యోగ్యాః ॥

దన్నవైద్యః - తర్హి “ఖాదితుం న శక్నోమి” ఇత్యేవ వక్తవ్యమ్ అసీత్ ఖలు!

రోగీ - తావదేవ ప్రోక్తవాన్ భో

× హాస్యకణికాసంగ్రహః

హసేమ హసయేమ

మాతా - హే పుత్ర ! పూజార్థం ఫలమానయతు ।

పుత్రః - అస్తు ।

మాతా - ధనం స్వీకృత్య గచ్ఛతు ।

పుత్రః - కతి ఫలాని ఆనయాని?

మాతా - ఫలద్వయం క్రీత్వా ఆనయతు ।

పుత్రః - ఆపణం గత్వా ఫలద్వయం క్రీత్వా గహం ప్రతి ఆగచ్ఛతి । మార్గే ఏకం ఖాదిత్వా ఏకఫలం ఏక ఆనయతి ।

పుత్రః - మాతః ఫలం స్వీకరోతు ।

మాతా - ఏకమేవ అస్తి । ద్వివీతీయఫలమ్?

పుత్రః - తదేవ ఏతత్ ।

మాతా - రే సమ్యక్ వదతు । ఏకఫలం అత్ర । ద్వివీతీయం కుత్ర?

పుత్రః - అంబా ఏతదేవ తద్ ।

కతివారం వా పృచ్ఛతు హీన్తా నాస్తి । తదేవ ఏతత్ ।

౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఆపణికః - అరే శ్రీమతీ ! భవతీ సదైవ ఆపణే (దుకాన పర) ఆగచ్ఛతి, సర్వాణి ఆభూషణాని చ పశ్యతి కదాచిత్ గృహీత్వా న గచ్ఛతి ।

శ్రీమతి - వైవ భ్రాతః ! ఏవం నాస్తి అహం తు సదైవ కిమపి న కిమపి గృహీత్వా గచ్ఛామి ।
భవాన్ ఏవ ధ్యానం న దదాతి

రౌశనః

౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

హసామః ।

భార్య - నాథ ! శ్ంణోతి వా ? హ్యః అహం వైద్యం ప్రతి గతవతి ।
తదా సః ఉక్తవాన్ “భవత్యాః విశ్రామస్య ఆవశ్యకతా అస్తి । స్థానాంతరం కర్తుం స్వీకర్ణం
న్యూజీలం వా గచ్ఛేత్ ఇతి ।
ఆవాం కుత్ర గచ్ఛేవః ?”

పతిః - అన్యం వైద్యం ప్రతి !

౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

గ్రాహకః-హే బాల తవ పితుః రసగోలకాపణమస్తి ।

తవ తత్ ఖాదితుమ్ ఇచ్ఛా న భవతి వా??

బాలః-ఆమామ్

తత్ ఖాదితుం మే ఇచ్ఛా భవతి ।

కిన్తు పితా సర్వాణి రసగోలకాని గణయిత్వా స్థాపయతి ।

అతః అహమపి కేవలం చూషణం కృత్వా పునః తదైవ స్థాపయామి ।

దర్శనా

౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

పప్పు ఆపణం గత్వా ఆపణికం పృష్టవాన్ భోః మహోదయ । అస్య వానరస్య చిత్రస్య
మూల్యం కిమ్ ?

ఆపణికః కిమపి అనుక్త్యా తూష్టిమ్ ఏవ ఆసీత్ ।

పునః సః పృష్టవాన్ భోః । అస్య చిత్రస్య మూల్యం కిమ్?

ఆపణికః తదానీమ్ అపి తూష్టిమ్ ఆసీత్ |

పప్పు తదా కోపేన పృష్టవాన్ భోః | కిం భవాన్ మూకః వా?

కిమర్థమ్ ఉత్తరం న దదాతి ఇతి |

తదా సః ఆపణికః వినమ్రస్వరేణ ఉక్తవాన్ మహోదయ ఇదం న చిత్రమ్, అపి తు అయం దర్పణః వర్తతే |

-ప్రదీపః!

౧౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఆగమనిర్గమరోధకాలే గృహకార్యాత్ ఆత్మానం రక్షితుం కశ్చన సరలోపాయః |

ఆబహుభ్యః దినేభ్యః మమ కస్యచన బన్ధోః దర్శనమేవ నాస్తి ఇతి విచిన్త్య తేన సహ మేలితుం తస్య గృహం గతవాన్ |

తస్య గృహం గత్వా దృష్టవాన్ యత్ తస్య ఏకస్మిన్ పాదే పట్టికా బద్ధా ఆస్తి ఇతి |

కిమ్ అభవత్ ఇతి పృష్టే సతి సః ఉక్తవాన్ మిత్ర! చిన్తనం మా భూత్! మమ కిమపి నాభవత్ |

భవాన్ తు జానాతి యద్ యావత్ పర్యంతం ఆగమనిర్గమరోధః ప్రచలేత్ తావత్ పర్యంతం కుత్రాపి తు గన్తవ్యం న భవేత్ | అతః కార్యాలయాత్ ఆగమనసమయే ఇయం వ్యవస్థా కృతా మయా |

యది అహమ్ ఏవం వ్యవస్థాం న అకరిష్యం తర్హి మమ పత్నీ మద్ధ్వారా గృహకార్యం సర్వమపి అకారయిష్యత్ |

ఇదానీం మయా కిమపి కార్యం కరణీయం న భవతి | అపిచ సా మమ శుశ్రూషామపి సమయే సమయే కరోతి |

అహం తు కేవలం విశ్రామం కరోమి సమయే సమయే చ స్వాదిష్టం భోజనం కరోమి |

-ప్రదీపః!

౧౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

యువకః- త్వం కిమర్థం మే దూరవాణీ నోత్థితవతీ???

యువతీ-ఆరే ఇదానీమేవ స్వపిత్యా ఉత్థితవతీ భోః

మాత్రా కాఁఘీపేయం దత్తం తదేవ పిబన్త్యస్మి ।

వదతు....

యువకః- కిన్తు భవత్యాః మాతా అవదత్ యత్ భవతీ తు గోమయం క్షేప్తం గతవతీ ఇతి ।
దర్శనా

౧౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ వందే మాతరమ్ ॥

జవాహరలాల నేహరుః ఉత్తవాన్ - ఆలసః ఏవ మనుష్యాణాం మహాన్ రిపుః ఇతి ।

మ! గాన్ధిః ఉత్తవాన్ -! సదా శత్రోపరి అపి ప్రేమం కరోతు ।

అథునా కథయతు, కస్య శ్శృణుయామ్ ? గాన్ధిః మహోదయస్య వా నేహరుః
మహోదయస్య ?

౧౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

అపరిచితదూరవాణీక్రమాఙ్కతః కాపి మహిలా అవదత్ ।

భవతః వివాహః జాతః వా?

పురుషః-న

కిన్తు భవతీ కా?

మహిలా- భవతః పత్నీ ।

ప్రథమం భవాన్ గృహమాగచ్ఛతు ఇదానీమ్

దర్శనా

౧౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఆ గ్రమ్మరిఅన్ అన్డ్ హిస్ విఫః

వైయాకరణవరో మే వరోఽనిశం భాషతే వచః కిఞ్చిత్ |

ఖఫథథేతి న జానే హయవరవద్ భాషణం తస్య ||

ఆ లద్య సయ్యః “ంయ హుస్పన్డ్ ఇన్ ఆ గ్రేఅత్ గ్రమ్మరిఅన్ అన్డ్ హే అల్వయ్య కీప్స్ ఓన్ సయిన్స్ “ఖ ఫ చ ర థ|” I don't understand his speech which is like that of a great horse.”

- ప్రా. మాధవ దేశపాణ్ణే

౧౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శ్వశురః - మమ ఆత్మజాయాః ధ్యానం దాతవ్యమ్ | అస్యాః నేత్రయోః కదాచిదపి అశ్రు న సమాగచ్ఛేత్ |

సంతోషః - అస్తు పలాణ్ణునాం కర్తనమహం కరిష్యామి పరస్తు పాత్రాణాం మార్జన-మనయైవ కర్తవ్యం భవిష్యతి |

- రాశనః

౧౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

౭-౮జనాః ద్యూతః ఖేలన్తః ఆసన్ |

తదైవ ఆరక్షకాః ఆగచ్ఛన్తి |

తద్ దృష్టైవ ఏకః ద్యూతక్రీడకః శీఘ్రం గత్వా ఆరక్షకానాం యానే ఉపవిశతి |

తదా ఆరక్షకాః తం వదతి త్వం కథం పూర్వమేవ గత్వాత్రోపావిశః |

అరే మహోదయః ఏతత్పూర్వం భవాన్ యదా మామ్ యానే నీతవాన్ తదా మే ఉపవేష్టుం స్థానమేవ న లబ్ధం అతః పూర్వమేవ ఆగత్య ఉపావిశమ్ |

దర్శనా

౧౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

దూరదర్శనే బాలకః మాతాపితృభ్యాం సహ రామాయణం పశ్యన్ ఆసీత్ |
 తదాసీం తాడకారక్షసీ ఆగతా | తాం దృష్ట్వా బాలకః తస్య పితరౌ పృష్టవాన్ సా కా ఇతి
 |
 తస్య మాతా అవదత్ పుత్ర! ఏషా తవ పితృష్టసా ఇతి |
 తస్య పితా అవదత్ పుత్ర! ఏషా తవ మాతృష్టసా ఇతి |
 తదా గృహే కిమ్ అభవత్? రామాయణం సమాప్తం మహాభారతం చ ఆరభతే స్మ |

౧౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

రేలస్థానకే యాత్రాపత్రనిరిక్షకః గణపతం వదతి
 యాత్రాపత్రం కుత్రాస్తి తవ దర్శయతు భోః |
 గణపతః-అరే అహం రేలయానేన నాగతమం భోః |
 నిరిక్షకః-కిం ప్రమాణం రే ??
 గణపతః-ప్రమాణం తు ఏతదేవ వర్తతే యత్ మమ సమీపం యాత్రాపత్రం నాస్తి |
 దర్శనా

౧౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకస్య పురుషస్య మృత్యోః పరం సః స్వర్గం గతవాన్ |
 తత్ర గత్వా సః స్వర్గస్య ద్వారం నోదితవాన్ |
 తదా ఏకః యమస్య అనుచరః తం పృష్టవాన్ కిం త్వం వివాహితః ఆసీః ?
 పురుషః- ఆమ్, అహం వివాహితః ఆసమ్ |
 అనుచరః- తర్హి స్వర్గస్య అన్తః ప్రవేష్టుం శక్నోతి |
 కిఞ్చిత్ కాలానన్తరమ్ అన్యః ఏకః పురుషః అపి స్వర్గం గతవాన్ |
 తమపి సః అనుచరః పృష్టవాన్ కిం త్వం వివాహితః ఆసీః?
 సః ఉక్తవాన్ ఆమ్! అహం తు ద్వివారం వివాహం కృతవాన్ ఆసమ్ |

తదా సః అనుచరః ఉక్తవాన్- త్వమ్ ఇతః అనుక్షణమ్ ఏవ గచ్ఛ!

స్వర్గే లోకే మూర్ఖాణాం స్థానం నాస్తి ।

-ప్రదీపః!

౨౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

ఏకః బాలకః సంసద్భవనస్య సమ్ముఖే (in front of the Parliament House) స్వస్య ద్విచక్రం (bicycle) స్థాపయతి । ఏకః విరక్షకః (police-man) ధావన్ తత్ర ఆగచ్ఛతి । బాలకం దృష్ట్వా మృదుస్వరేణ వదతి -

విరక్షకః - రే బాలక ! ఏషః స్థాపన-నిషేధ-విభాగః (No Parking area) అస్తి । అత్ర కిమ్ ఆపి వాహనం న స్థాపనీయమ్ ।

బాలకః - కిం కారణం పితృవ్య ! (What is the reason uncle ?)

విరక్షకః - (బోధనస్వరేణ) అరే బాలక ! ఇతః ప్రధానమస్తి అన్యే మస్తిణః, విరోధి-పక్ష-నేతా, సంసద్పదస్యాః ఇత్యాదయః విశేషజనాః బహువారం గమనాగమనం (గమన-ఆగమనం) కుర్వన్తి ।

బాలకః - చేత్ చింతా ఏవ మాస్తు పితృవ్య ! మయా ద్విచక్రస్య సమ్యక్ తాలనం కృతమ్ అస్తి । (I have locked the bicycle perfectly.)

౨౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకదా పతిపత్నీయోః వివాదః సజ్ఞాతః!

వివాదసమయే పత్న్యాః శరీరమ్ ఆరుహ్య ఏకః ఊర్ణనాభః తస్యాః శిరః ప్రాప్తవాన్!

తదా సా చిత్కారం కృత్వా తం అఙ్గులీభిః భూమా క్షిప్తవతీ వివాదం త్యక్త్వా చ ధావిత్యా స్వపతిం హస్తాభ్యాం గృహీతవతీ!

ఉక్తవతీ చ తస్మాత్ ఊర్ణనాభాత్ మాం రక్షతు భోః ఇతి!

తదా సః పతిః మృదుః హసిత్యా తం ఊర్ణనాభం గృహీత్వా ఉక్తవాన్- హే ఊర్ణనాభ! త్వం తు ఏకః సామాన్యః కీటః పరస్తు తథాపి మమ పత్నీ త్వత్ విభేతి కిన్తు అహం తస్యాః పతిః తథాపి సా మత్ న విభేతి!

త్వయి కో గుణః అస్తి ఇతి కృపయా మాం కథయ భోః

౨౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకః పురుషః కార్యార్థమ్ ఏకాం సంస్థాం గతవాన్ ।

తత్ర ప్రబంధకేన సహ తస్య సాక్షాత్కారః అభవత్ ।

ప్రబంధకః తం పురుషం పృష్టవాన్ పశ్య! అస్మాకం సంస్థాయాం ద్వారపాలస్య స్థానం రిక్తమ్
అస్తి । ద్వారపాలః ఏవం భవేత్ యః శక్తిశాలీ, యస్మిన్ సాహసం ధైర్యం చ అస్తి ।

దుష్టాన్ జనాన్ తాడయితుం యస్మిన్ సామర్థ్యమ్ అస్తి సః ఏవ అస్మిన్ పదే యోగ్యః ।

త్వయి సన్ని వా ఏతే గుణాః?

సః పురుషః ఉక్తవాన్ మహోదయ! ఏతే గుణాః తు మయి న సన్ని పరస్తు మమ పత్న్యమ్
ఏతే సర్వే గుణాః విద్యమానాః సన్ని ।

అహం తామ్ ఆహ్వాయాని వా?

ప్రబంధకః- అస్తు తర్హి ఆహ్వాయ తామ్!

-ప్రదీపః!

౨౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

అధివక్తా-హత్యాయాః రాత్రౌ భవత్యాః పత్యుః అన్తిమశబ్దాః కే ???

పత్నీ-మమ ఉపనేత్రం కుత్రాస్తి సజ్జీతే??

అధివక్తా-అస్మిన్ వాక్యాంశే హత్యాం కర్తుం ఏవం కిమస్తి ??

పత్నీ-మమ నామ రజ్జునా అస్తి ।

న్యాయాలయే శాన్తిః శాన్తిః

దర్శనా

౨౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకః సజ్జనః ఏకస్య గృహం గత్వా తస్య గృహస్య ఘణ్ణాం నోదితవాన్ ।

తదా గృహాత్ బహిః ఏకః బాలకః ఆగత్య తం పృష్టవాన్ కిం పితృభ్యః । కిమపి కార్యమ్ అస్తి వా?

సజ్జనః- పుత్ర । తవ పితా కుత్ర అస్తి, తం ఆహ్వాయ కిఞ్చిత్ కార్యమ్ అస్తి ।

బాలకః- సః తు గృహే నాస్తి । సః తు విపణిం గతవాన్ ।

సజ్జనః- తర్హి తవ అగ్రజమ్ ఆహ్వాయ, తేన సహ ఏవ వార్తాం కరోమి ।

బాలకః- అగ్రజః తు క్రీడితుం బహిః గతవాన్ ।

సజ్జనః- తర్హి తవ మాతా తు అన్వేష్య గృహే, తామ్ ఆహ్వాయ, తయా సహ వార్తాం కృత్వా గచ్ఛామి ।

బాలకః- సా అపి గృహే నాస్తి, మహిలానామ్ ఏకస్మిన్ సమ్మేలనే సా ఇదానీమ్ అస్తి ।

సజ్జనః తదా కిఞ్చిత్ కుపితః భూత్వా ఉక్తవాన్ - గృహస్య సర్వే యది బహిః గతవన్తః తర్హి త్వం కిమర్థం గృహే అసి ? త్వమ్ అపి కుత్రాపి గచ్ఛ ।

బాలకః- ఆమ్, పితృభ్యః! అహమపి ఇదానీం మమ మిత్రస్య గృహే ఏవ అస్మి ।

-ప్రదీపః!

౨౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

మదనస్య గృహే ఏకః చపలః మార్జారః ఆసీత్ ।

సః మార్జారాత్ త్రస్తః భవతి స్మ ।

ఏకదా సః చిన్తితవాన్ యత్ ఏతం మార్జారం కుత్రాపి త్యక్త్వా ఆగచ్ఛామి ఇతి ।

పరేద్యుః సః తం మార్జారం గృహీత్వా నీత్వా దూరం త్యక్త్వా ఆగతవాన్ ।

మదనః గృహమ్ ఆగత్య దృష్టవాన్ సః మార్జారః అపి గృహమ్ ఆగతవాన్ ।

పునః సః తం మార్జారం గృహీత్వా ఇతోఽపి దూరం నీత్వా త్యక్త్వా ఆగతవాన్ పరన్తు తదానీమపి సః మార్జారః గృహమ్ ఆగతవాన్ ఆసీత్ ।

ఇదానీం సః మదనః కుపితః సన్ పునః తం నీత్వా అరణ్యం గతవాన్ ।

అరణ్యస్య అన్తః బహు దూరం గత్వా తం మార్జారం త్యక్త్వా ఆగమనసమయే సః మదనః
దూరవాణ్యా తస్య పత్నీం పృచ్ఛతి అయి ప్రియే! కిం మార్జారః గృహం పునః గతవాన్
ఇతి ।

తస్య పత్నీ తదా ఉక్తవతీ ఆమ్ । సః తు గృహే ఏవ అస్తి ఇతి ।

మదనః తదా క్రోపేన ఉక్తవాన్ శీఘ్రం తం దుష్టం ప్రేషయతు అత్ర, అహమేవ మార్గం
విస్మృతవాన్ ।

-ప్రదీపః!

౨౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిష్యకః- ప్రాణవాయుః ఇత్యుక్తే ఆఙ్గాయామ్ అక్పిజేన ఇతి, జానన్తి వా భవన్తః ? ఏతం వినా
జీవాః న జీవన్తి । ఏతస్య ఆవిష్కారః ౧౭౨౨ శ్రీష్టాబ్దే జాతః ।

ఏకః ఛాత్రః సహసా ఉత్థాయ - మహాశయ ! తతః పూర్వం జీవాః శ్వాస-ప్రశ్వాసయోః
వ్యవహారమేవ న కుర్వన్తి స్మ కిమ్ ?

- నారదః ।

౨౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

పితా-అద్యప్రశ్నపత్రం కథం లిఖితమ్ రే??

పుత్రః-ప్రథమః ప్రశ్నః విముక్తః

తృతీయః లేఖితం న శక్తః

చతుర్థః ప్రశ్నః విస్మృతః

పంచమః ప్రశ్నః న దృష్టః

పితా-అస్తు

కిన్తు ద్వితీయః ప్రశ్నః ।????

పుత్రః - కేవలం తదేవ దోషపూర్ణమభవత్ ।

దర్శనా

౨౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిక్షకః-త్వయా కుత్రాపి కింఞ్చిన్ అభినందనీయం కార్యం కృతం వా?

ఛాత్రః-ఆమ్

కృతమ్ ।

శిక్షకః-కిద్వశం కార్యమ్?

ఛాత్రః-ఏకదా ఏకః వృద్ధః బహు మందం మందం గృహం గచ్ఛన్నాసీత్ ।

తదా మయా వృద్ధస్య పృష్టతః శునకః త్వక్తః అనంతరం సః శీఘ్రమేవ గృహం ప్రాప్తమ్ ।

౨౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

గ్రాహకః - ఏతత్ చాయం కిమర్థం శీతలమ్ ?

వితరకః - కారణమ్ అత్ర దార్ఢిలిజస్య విశిష్టం చాయచూర్ణం మిశ్రితమస్తి

౩౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

గ్రాహకః - ఏతత్ చాయం కిమర్థం శీతలమ్ ?

వితరకః - కారణమ్ అత్ర దార్ఢిలిజస్య విశిష్టం చాయచూర్ణం మిశ్రితమస్తి

౩౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిక్షకః - యః శ్రోతుం న శక్నోతి తం వయం కిం వదామః దిఘ్ంఞ్చన్ చేన??

ఏకః ఛాత్రః-కిమపి వదన్తు

సః న శ్రోష్యతి ।

౩౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిక్షకః - మాధవ ! త్వయా లిఖితః ధేనుసమ్బద్ధః లేఖః వర్షత్రయాత్ పూర్వం తవ భగిన్యా లిఖితస్య సమానః ఏవ దృశ్యతే, కిమర్థం తత్ చోరితవాన్ ?

మాధవః- న మహాశయ ! అస్మాకం ధేనుః ఏకా ఏవ, యా చ ఇదాసీమపి అస్మద్గృహే
పూర్వవదేవ అస్తి, ఇత్యతః ఆవయోః లేఖః అపి సమానః ఏవ జాతః ।

33 హాస్యకణికాసంగ్రహః

గోవిందః - భోః మహాశయ ! అత్ర కిమ్ అన్వేషణం కుర్వన్ అస్తి ఏవమ్ ?

వృద్ధః - మమ అఙ్గులీయకమ్ ।

గోవిందః - తత్ అత్రైవ పతీతమ్ ఆసీత్ కిమ్ ?

వృద్ధః- నైవ । తస్య వృక్షస్య అధః పతీతమ్ ఆసీత్, తత్ర అన్ధకారః । పరస్తు అత్ర ప్రకాశః
అధికః, అతః అత్రైవ అన్వేషయన్ అస్మి ।

34 హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకః ప్రసిద్ధో లేఖకః ఆసీత్ ।

ఏకదా ఏకః పత్రకారః తం లేఖకం పృష్టవాన్ హే మహోదయ! భవాన్ ఆదినం కిం కిం
కార్యం కరోతి? అపిచ కాలయాపనం కథం కరోతి?

లేఖకః- అహం ప్రాతఃకాలే షడ్వాదనే ఉత్తిష్టామి । తత్పశ్చాత్ స్నానం కృత్వా అటనాయ
బహిః గచ్ఛామి । తతః ఆగత్య ప్రాతరాశం స్వీకృత్య కిఞ్చిత్ కాలపర్యంతం బాలకైః సహ
క్రీడామి ।

తదనంతరం పునః అహం శయనం కరోమి । శయనాత్ ఉత్థాయ భోజనం స్వీకృత్య పునః
శయనం కరోమి ।

పత్రకారః- తర్హి భవాన్ కదా కథాః లిఖతి?

లేఖకః- కథాః తు అహం పూర్వస్మిన్ దినే ఏవ లిఖామి ।

-ప్రదీపః!

35 హాస్యకణికాసంగ్రహః

కణ్ణాయాం శిక్షకః సర్వేభ్యః ఛాత్రేభ్యః ఆదేశం దత్తవాన్ ఆసీత్ యత్ సర్వే ఛాత్రాః
క్రీటక్రీడావిషయే ఏకైకం నిబన్ధం లిఖన్తు ఇతి ।

తదా సర్వే ఛాత్రాః నిబన్ధం లేఖితమ్ ఆరబ్ధవన్తః ఆసన్ పరన్తు ఏకః ఏవ ఛాత్రః మౌనమ్ ఉపవిశన్ ఆసీత్ | కిమపి న లిఖతి స్మ |

యదా నిమేషద్వయమ్ అవశిష్టమ్ ఆసీత్ తదా సః లేఖితమ్ ఆరబ్ధవాన్ | తదా సః శీఘ్రం శీఘ్రం లిఖితవాన్ ఆసీత్ |

సః శీఘ్రం శీఘ్రం లిఖతి ఇతి దృష్ట్వా శిక్షకః తస్య సమీపం గత్వా దృష్టవాన్ వృష్టేః కారణాత్ క్రీకేటక్రీడా స్థగితా అభవత్ ఇతి లిఖితవాన్ |

-ప్రదీపః!

3X హాస్యకణికాసంగ్రహః

పత్రకారః భర్తారం పృచ్ఛతి - భవతః భార్యా భవతః ఉపరి వర్చస్వం దర్శయతి ఇతి భవాన్ అనుభవం కరోతి వా?

భార్యా వదతి - న సః ఏవం న అనుభవతి

భర్తా

3౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిక్షకః-లఘీమధుమక్షికా అస్మభ్యం కిం దదాతి?

బాలకః-మధు |

శిక్షకః-కృశా అజా కిం దదాతి?

బాలకః-దుగ్ధమ్ |

శిక్షకః-తథైవ పినా మహిషీ కిం దదాతి?

బాలకః- గృహకార్యమ్ | (హోమేవోర్క)

దర్శనా

3౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

రుగ్గః-నిర్దేశకర్ణజం (ప్రేస్చిప్టిజిన్) దర్శయిత్వా వైద్యం పృచ్ఛతి ఏతాని ఔషధాని కథం స్వీకరణీయాని??

వైద్యః-సక్రోధం వదతి

రుప్యకాని దత్వా

దర్శనా

౩౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకస్య ధనికస్య గృహమ్ ఏకః చోరః చోరయితుం గతవాన్ ।

తస్య గృహస్య అంతః యత్ర శేవధిః స్థాపితః ఆసీత్ తస్య ఉపరి లిఖితమ్ ఆసీత్

౪౫౬ ఏతాన్ అఙ్కాన్ నోదయతి చేత్ శేవధేః ద్వారమ్ ఉద్ఘాటితం భవిష్యతి ఇతి ।

యదా సః చోరః ఏతాన్ అఙ్కాన్ నోదితవాన్ తదా ఉచ్చైః సజ్కేతధ్వనిః అభవత్ ।

ధ్వనిం శ్రుత్వా రుటితి తస్య ధనికస్య గృహమ్ ఆరక్షకాః ఆగతవన్తః ।

ఆరక్షకాః ఆగత్య తం చోరం గృహీతవన్తః ।

గమనసమయే సః చోరః ధనికమ్ ఉక్తవాన్- అద్యారభ్య మానవతాయాం మమ విశ్వాసః సమాప్తః ।

-ప్రదీపః!

౩౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిక్షకః ఛాత్రాన్ పృచ్ఛతి-

భోః ఛాత్రాః! వదన్తు అస్యాం పృథివ్యాం కతి దేశాః సన్తి?

ఏకః ఛాత్రః రుటితి ఉత్థాయ ఉత్తరితవాన్ ఏకః ఏవ దేశః అస్తి । సః అస్మాకం భారతదేశః ।

శిక్షకః- తర్హి అమేరికా, న్యూజీలెండ, ఫ్రాన్స్, ఆఫ్రికా, ఆస్ట్రేలియా ఇత్యాదయః కే?

ఛాత్రః- తే తు విదేశాః న తు దేశాః ।

ఛాత్రస్య ఉత్తరం శ్రుత్వా శిక్షకః మూర్ఛితః అభవత్ ।

-ప్రదీపః!

౪౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిష్యకః - సురేశ! “అహం ధూమవర్తికాం పిబామి” - ఇతి వాక్యస్య భవిష్యత్కాలే కిం రూపం భవతి?

సురేశః - గురో! భవతః “కైన్సర-వ్యాధిః భవిష్యతి ।

౪౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

పతిః - ప్రియతమే, దినద్వయాత నూతనవర్షస్య ప్రారంభః భవిష్యతి । వదతు కిమ్ ఉపహారం ఇచ్చసి భవతీ ?

పత్నీ - ఇదృశ ఉపహారం దదాతు యత్ ఆవర్షం చలతి ।

పతిః - తదా తు “కాలనిర్ణయం” స్వీకరోతు ప్రియే ।

౪౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఆనోథేర్ వేర్పిటన్:

పతిః - అహం తుభ్యం నూతనవర్షనిమిత్తే విలోభనం (గిఫ్ట్) దాతుమ్ ఇచ్ఛామి ల వదతు కిమ్ ఇచ్చసి ?

పత్నీ - శోభనమ్ ! కిన్తు యాసదృశ్యః దదాతు, యత్, తత్ ఏకవర్షపర్యంతం సమ్యక్ భవేత్ ।

పతిః చేత్ ఏషః “కాలనిర్ణయ” (పజ్నాజ్జిమ్, తిథిపత్రీ) గృహ్ణాతు ।

౪౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

అరుణః చ అనిలః పరస్పరం వార్తాలాపం కురుతః ।

అరుణః- భో అనిల! త్వం కిమర్థం కమపి కార్యం న కరోషి? సర్వదా ఏవమేవ వృథా అటసి ।

అనిలః- అహం శీతకాలే కార్యం న కరోమి ।

అరుణః- తర్హి త్వం గ్రీష్మకాలే కిం కార్యం కరోషి?

అనిలః- గ్రీష్మకాలే అహం శీతకాలస్య ప్రతీక్షాం కరోమి ।

౪౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకా మహిలా ఏకస్మిన్ వస్త్రాపణే శాటికాం క్రీత్వా తతః నిర్గమనసమయే అన్యాం
 సుందరచిత్రకలాయుక్తాం శాటికాం దృష్టవతీ | ఇయం తు అవశ్యం రోచతే, పరం వర్ణః ఏవ -
 ఆపణికః - భగిని ! చిన్తా మాస్తు ; సకృత్ ప్రజ్వాలనానన్తరమేవ వర్ణః అపగమిష్యతి ఇతి |
 - నారదః |

౪౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

అనిలః- భోః సునిల! త్వం తరణం జానాసి వా?
 సునిలః- నైవ | మయా కదాపి న అభ్యసితా తరణకలా |
 అనిలః- తరణం న జానాసి త్వమ్! అస్మాకం గృహస్య శునకః అపి తరణం జానాతి |
 సునిలః- త్వం జానాసి వా తరణమ్? (అనిలమ్ ఉద్దిశ్య)
 అనిలః- ఆమ్ | అహం తు జానామి ఏవ |
 సునిలః- తర్హి తవ చ శునకయోర్మధ్యే పార్థక్యమ్ ఏవ న దృశ్యతే |
 -ప్రదీపః!

౪౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

మిత్రమ్ - కిం భో ! ఇదానీం కావ్యం కిమర్థం న కరోషి ? కిం అభవత్ ?
 కవిః - యస్యాః కృతే కావ్యం కుర్వన్ ఆసమ్, తస్యాః వివాహః అభవత్ |
 మిత్రమ్ - రే భో ! తస్యాః స్మరణం కృత్వా అద్యాపి కావ్యం లిఖతు, సమ్యక్ భవేత్ |
 కవిః - భవాన్ న జానాతి వా ? తయా సాకమ్ ఏవ మమ వివాహః అభవమ్ |

౪౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

వస్తు విక్రేతా - గృహస్వామీ గృహే అస్తి వా ?
 తద్గృహస్య బాలః- అహం దుఃఖితః, పితా గృహే నాస్తి |

వస్తువిక్రేతా - పరస్తు త్వం కిమర్థం దుఃఖితః ?

బాలః - కారణమ్, అసత్యం వచనం మహ్యం న రోచతే | ఇతి |

- నారదః |

౪౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకః ఆపణికః గృహం గత్వా స్వపత్నిమ్ ఉక్తవాన్ అయి శ్ంణోతు! అహం బుభుక్షితః
అస్మి అతః శీఘ్రం మహ్యం భోజనం దదాతు!

గృహిణీ ఉక్తవతీ- మమ మహతీ శిరోవేదనా బాధతే! అహం కిఞ్చిత్ విశ్రామం కుర్వతీ
అస్మి!

కృపయా భవాన్ స్వయమేవ పాత్రాత్ అన్నం నిష్కాస్య ఖాదతు, వ్యజ్ఞానమ్ అపిచ
భర్తకాని అపి సన్తి!

ఆపణికః ఇత్సుక్తే తస్యాః పతిః ఉక్తవాన్- అహో ఏవం వా! అహం తు చిన్తితవాన్ యత్
శీఘ్రం భోజనం సమాప్య భవత్యాః సహ విపణీమ్ గత్వా వస్త్రాణి క్రేష్యామి ఇతి!

పరస్తు భవత్యాః తు శిరోవేదనా అస్తి అతః అద్య తు న భవిష్యతి!

తదా ర్ఘుటితి సా ఉత్థాయ ఉక్తవతీ- అహో అస్తు అస్తు ఇదానీమేవ భవత్కృతే అహం
భోజనం ఆనయామి అహం తు కేవలం వినోదాయ ఏవ ఉక్తవతీ ఆనమ్!

మమ శిరోవేదనా నాస్తి!

౪౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

చిత్రనిర్దేశకః - ఇదానీం భవతా ప్రాసాదస్య దశమాట్టతః అధః పతనీయమ్ |

అభినేతా - (సశఙ్కమ్) యది మమ శరీరే ఆఘాతః అథవా మరణం భవేచ్ఛేత్ ?

నిర్దేశకః - తత్ర న కాపి చిన్తా, కారణమ్ ఏతత్ చలచిత్రస్య అన్తిమం దృశ్యమస్తి |

- నారదః |

౫౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

రోగీ - వైద్యమహాశయ ! మమ ఉదరే రేలయానస్య ఇవ శబ్దం కరోతి, అతః తద్దర్శయితుం భవత్పార్శ్వే ఆగతోస్మి ।

వైద్యః - “ఏవం వా తర్హి అత్ర శయనం కరోతు, పశ్యామి” ఇతి ఉక్త్వా రోగిణః ఉదరే స్వకర్ణం స్థాపయిత్వా ఉక్త్వాన్- “ఇదానీం తు కిమపి న శ్రూయతే, సమ్భవతః రేలయానం విలమ్బిన ఆగమిష్యతి “ఇతి ।

- నారదః ।

౫౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

గ్రాహకః - భవాన్ నిశ్చిత్తవాన్ కిమ్, ఏతత్ దుగ్ధం విశుద్ధమ్ ఇతి ?

దుగ్ధ విశ్రేతా - ఆమ్, మహోదయ ! న కేవలం దుగ్ధంశః ఏవ, అపితు అత్ర మిశ్రితం జలమ్ అపి పూర్ణతః విశుద్ధమస్తి చింతా న కార్యా, మహాశయ !

- నారదః ।

౫౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకా హృదయద్రావికా కథా

పుత్రః తస్య వృద్ధజర్జరా మాతా చ రాజ్యం విహాయ కాశీం ప్రతి ప్రస్థితౌ । పుత్రస్య రాజ్యాసక్తిః సమూలం నష్టాసీత్ । ప్రజాజనేషు కస్మింశ్చిత్ రాజ్యభారమ్ ఆరోప్యతామ్ ఇతి మన్త్రిణః నివేద్య సర్వం వైభవం త్యక్త్వా రాజపుత్రః గచ్ఛన్నాసీత్ ।

యదా తౌ చలన్తౌ ఆస్తాం తదా మాతా పుత్రం ఉపదిశన్తి ఆసీత్ యత్ మనుష్యస్య ఆశా కదాపి పూర్ణా న భవతి అతః ఆశాత్యాగేనైవ శాశ్వతశాన్తేః ప్రాప్తిర్భవతి । ఏతావన్తి దినాని భవతా మయా చ ప్రజానాం సేవా నిరలసతయా, నిఃస్పృహతయా కృతా । ఇదానీమేషః సర్వత్యాగస్య సమయః ఇతి ।

శనైః శనైః మార్గం క్రమన్తౌ తౌ అగచ్ఛతామ్ ।

మధ్యేమార్గం వృద్ధాం మాతరం పిపాసా అబాధత । తృషారా సా పుత్రం జలమ్ అయాచత । తదా మాతరం వృక్షస్య అధః ఉపవేశ్య జలాన్వేషణాయ పుత్రః ప్రస్థితః । యదా సః జలం

గృహీత్వా ప్రత్యాగచ్ఛత్ తదా సః బహు భీతః అభవత్ | మాతా కుత్రాపి నాదృశ్యత |
సః మత్తః ఇవ సర్వత్ర మాతుః అన్వేషణమ్ ఆరభవాన్ |

తదానీమేవ తేన ఆకాశవాణీ శ్రుతా- రాజకన్యాం సిహాసనే ఆరోపయితుముత్సుకాః జనాః
తదర్థం భృశం ప్రయతమానాః ఆసన్ | తథాపి తేషాం ప్రయత్నాః విఫలాః అభూవన్ |
తేన రాజ్యసింహాసనం రిక్తమేవాతిష్ఠత్ | భవతః మాతా యదా ఏతత్ శ్రుతవతీ తదా ధావస్తీ
ఏవ ప్రతిగతవతీ ఇతి |

రాజపుత్రః అపి మాతుః స్నేహేన ప్రత్యాగతః | తేన రాజధానీం సమ్ప్రాప్య యదా దృష్టం
తదా సః అవగతవాన్ యత్ తస్య మాతా ధావస్తీ ఆగత్య రిక్తసింహాసనమ్ ఆరూఢవతీ
ఆసీత్ ఇతి |

×3 హాస్యకణికాసంగ్రహః

ప్రతివేశినః గృహే హ్యః రాత్రౌ చౌర్యమ్ అభవత్ |

చోరః అపి ఆరక్షయైః గృహీతః |

ఆరక్షకః (చోరమ్ ఉద్దిశ్య) త్వయా కిమర్థం చౌరకార్యం కృతమ్?

చోరః- శ్రీమన్! తే గృహే న ఆసన్ ఇతి మత్వా అహం చౌరకార్యం కృతవాన్ |

ఆరక్షకః-తే గృహే న ఆసన్ ఇతి త్వయా కథం జ్ఞాతమ్?

చోరః- శ్రీమన్! తే ప్రతిదినం తేషాం గృహస్య పురతః ఆర్ధ్రాణి వస్త్రాణి శుష్కయితుం
ప్రసారయన్తి స్మ |

పరస్తు గత-త్రిభ్యో దినేభ్యః తే వస్త్రాణి శుష్కయితుం న ప్రసారయన్తి |

గృహస్వామినమ్ ఉద్దిశ్య ఆరక్షకః పృష్టవాన్- కిమ్ ఏతత్ సత్యమ్?

గృహస్వామీ - ఆమ్, శ్రీమన్! ఏషు దినేషు శైత్యమ్ అధికం వర్తతే | తత్కారణతః వయం
త్రిభ్యో దినేభ్యః స్నానమ్ ఏవ న కృతవన్తః స్మః | అతః వస్త్రాణి కథం శుష్కయితుం
ప్రసారయామః?

జ్ఞాతవ్యమ్ అస్తి యద్ అస్మిన్ శీతకాలే యది కస్యాపి గృహస్య ద్వారం పిహితం దృశ్యతే
తర్హి జానీయుః యత్ తే గృహే ఏవ సన్తి | శైత్యమ్ అధికమ్ ఇతి కారణాత్ తే బహిః న
ఆగచ్ఛన్తి స్నానమ్ అపి న కుర్వన్తి ఇతి ||

ప్రదీపః!

౫౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

వైద్యః - భవతః కర్ణయోః చికిత్సా మయా అతీవ సమ్యక్తయా కృతా అస్తి । ఇదానీం
భవాన్ సమ్యక్ రూపేణ శ్రోతుం శక్నోతి, అత్ర న కాపి సమస్యా ।

రోగీ- వైద్యమహోదయ ! భవాన్ మామ్ ఉద్దిశ్య ఇదానీం కిమపి ఉక్తవాన్ కిమ్ ?

- నారదః ।

౫౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

వైద్యః - భవతః కర్ణయోః చికిత్సా మయా అతీవ సమ్యక్తయా కృతా అస్తి । ఇదానీం
భవాన్ సమ్యక్ రూపేణ శ్రోతుం శక్నోతి, అత్ర న కాపి సమస్యా ।

రోగీ- వైద్యమహోదయ ! భవాన్ మామ్ ఉద్దిశ్య ఇదానీం కిమపి ఉక్తవాన్ కిమ్ ?

- నారదః ।

౫౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిక్షకః - పృథివ్యాః అక్షరేఖా ఏకా కాల్పనికీ రేఖా । తత్ర వస్త్రాణి ప్రసారయితుం న శక్యన్తే
ఇతి జానన్తి వా భవన్తః ?

ఏకః ఛాత్రః- పరన్తు మహోదయ! తత్ర కాల్పనికాని వస్త్రాణి తు ప్రసారయితుం శక్యాని ఏవ
నను ?

- నారదః ।

౫౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ వందే మాతరమ్ ॥

కిచ్చిత్ హసతు ।

అస్మాకం గృహే సదైవ అతిథయః / ఆప్తాః ఆగచ్ఛన్తః ఆసన్ ।

తదా మమ పుణ్యపత్తనస్య (Pune) మాతృష్వసా అవదత్ “త్వం ఆయుర్విమా
మహామన్దలస్య ప్రతిహస్తకః (LIC Agent) భవ” ।

తదారభ్యః త్రిణి వర్షాణి భూతాని, ఏకోపి అతిథిః ఆప్తః నాగతవాన్ ।

ఏకదా సంయుక్తరాష్ట్రసంఘే కశ్మీరవిషయే చర్వా ప్రచలితా ఆసీత్!

ప్రథమమ్ ఏకః భారతీయః ప్రవక్తా తద్విషయే కథితుమ్ ఉత్థాయ తేభ్యః అనుమతిం యాచితవాన్!

తే అపి తస్మై అనుమతిం దత్తవాన్!

అనుమతిం ప్రాప్య సః ప్రవక్తా భాషణమ్ ఆరబ్ధవాన్!

ఏకదా మహర్షిః కాశ్యపః (యస్య నామ్ని కశ్మీరరాజ్యమ్ అభవత్) అటిత్వా అటిత్వా ఏకస్య సరోవరస్య సమీపం గతవాన్!

తత్ర స్వచ్ఛం జలం దృష్ట్వా మహర్షేః స్నానం కర్తుమ్ ఇచ్ఛా అభవత్!

తదా సః తస్య వస్త్రాణి సరోవరస్య తీరే స్థాపయిత్వా స్నానార్థం గతవాన్!

స్నానం కృత్వా ఆగమనాత్ పరం తస్య వస్త్రాణి న ప్రాప్తవాన్!

వస్తుతః తస్య వస్త్రాణి ఏకః పాకిస్తానస్య జనః తాని వస్త్రాణి చోరితవాన్ ఆసీత్!

భారతస్య ప్రవక్తుః కథాం శ్రుత్వా పాకిస్తానస్య ప్రవక్తా సంయుక్తరాష్ట్రసంఘస్య సదస్యానాం పురతః చిత్కారం కృత్వా ఉక్తవాన్- మహోదయాః! ఏషః మిథ్యా కథయతి ! తదా తు అస్మాకం పాకిస్తానదేశః ఏవ న ఆసీత్!

తథా భారతస్య ప్రవక్తా మృదు హసిత్యా ఉక్తవాన్- శ్శృణ్వన్తు మహోదయాః! తస్మిన్ సమయే పాకిస్తానదేశః ఏవ న ఆసీత్ పరస్తు అస్మాకం కశ్మీరరాజ్యం తదారభ్య ఏవ ఆసీత్!

అధునా కశ్మీరరాజ్యం పాకిస్తానస్య అస్తి ఇతి తే కథం వదన్తి??

సంయుక్తరాష్ట్రసంఘస్య సర్వే సదస్యాః తదా ఉచ్యైః హసితవన్తః!

తే జ్ఞాతవన్తః యత్ కశ్మీరరాజ్యం భారతస్య ఏవ న తు అన్యస్య కన్యాపి ఇతి!

-ప్రదీపః

౫౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

సా ప్రతిదినం స్వస్య భారస్య సమవేక్షణం కుర్వన్తి స్మ ।

తత్ ౬౮ కిలో పర్యంతమ్ ఆసీత్ ।

అద్య తయా ఉపనేత్రం ధారియత్వా భారం దృష్టమ్ ।

సా అవదత్ - హే రామ ! ౨౦ కిలోభారస్య ఉపనేత్రమ్ ?

౫౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

పత్నీ - (పతిమ్) నాథ ! పతికృతే “కరవా చౌథ” వ్రతమ్ అవేక్షయా కేనపి సమ్యక్ వ్రతమ్ అస్తి చేత్ సూచయతు ।

పతిః - అస్తి అస్తి !

పత్నీ - కిమ్ ?

పతిః - మౌనవ్రతమ్ ।

౬౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిక్షకః ఛాత్రాన్ పాఠయతి ।

వయం నేత్రే నిమిలయామః చేత్ కిమపి ద్రష్టుం న శక్నుమః ।

ఏకః ఛాత్రః తదా ఉత్థాయ ఉక్తవాన్ శ్రీమన్ । అహంతు నేత్రే నిమిలయామి చేదపి ద్రష్టుం శక్నోమి ।

శిక్షకః- కిమ్? త్వం కిం ద్రష్టుం శక్నోసి

ఛాత్రః- శ్రీమన్, కేవలం అన్ధకారః ఏవ దృశ్యతే ।

-ప్రదీపః!

౬౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకకుటుంబం నదీతీరం గన్తుమిచ్ఛతి । కుటుంబే మాతా పితా పుత్రఃచ సన్తి । కింభవతి పశ్యామః!

మాతా - పుత్ర । శీఘ్రం సిద్ధాః భవామః! పితా ఓలా యానం యోజయతి ।

పుత్రః - అంబ, తత్ర కన్దకేన క్రీడామి వా?

మాతా - అస్తు, కన్దకం స్వీకరోతు ।

గృహాత్ మద్దిరం గచ్ఛామః | తస్మాత్ నదీతీరం గచ్ఛేమ |

పుత్రః - కదా పితా కార్యాలయాత్ ఆగచ్ఛతి?

మార్గే ఆపణాత్ ఫలాహారాని, ఆలుకం బర్జనాని చ ఆనేష్యామి ఇత్యుక్తవాన్ ఖలు?

పితా - పుత్ర ఓలాయానమ్ ఆగతమ్ ం ఆతరం ఆహ్వయతు |

భవతే ఖాద్యాని ఆనీతవాన్ |

పుత్రః - ధన్యవాదఃఽమ్భ, పితా ఆగతః |

పితా తీరే క్రీడతు |

పుత్రః - ఏకం ద్వే త్రీణి

మమ కన్ధకం జలేపతితమ్ |

మమ కన్ధకమ్ ం అమ కన్ధకమ్ ఆవశ్యకమ్ |

మాతా - పుత్ర హింతామాస్తు | ప్రాతఃయదా జలం నలికాయాః ఆగచ్ఛతి తథా కన్ధకమ్ ఆగచ్ఛతి | రోదనేన అలమ్ |

పుత్రః - నిశ్చయేన కన్ధకమాగచ్ఛతి ఖలు?

పితా - ఆమ్ నిశ్చయేన |

(ధర్మాత్)

మాతా - మమ పతినద్యాం పతితవాన్ | రక్షయన్తు | రక్షయన్తు |

పుత్రః - అమ్భ, చింతామాస్తు | పితా స్వయమాగచ్ఛతి |

మాతా - కథమ్

పుత్ర - అంబ శ్వఃనలికాతః మమ కన్ధకం యదాగచ్ఛతి తదా ఏవ పితా ఆగచ్ఛతి |

విజీ సంస్కృతభారతీ చేన్నై |

౬౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ వందే మాతరమ్ ॥

మానవానాం వయః యథా యథా వర్ధతే, తథా తథా తే శ్రీమంత / ధనవాన్ భవన్తి |

కేశేసు రజతః, దన్తే సువర్ణమ్, నయనే మాక్తికమ్, రుధిరే శర్కరా, పాషాణఖణ్ణః (కిద్నీయే స్త్రానే) మూత్రపిన్దే, ఫోలాదస్య శలాకా (స్త్రీల్ రోద్) అస్తిషు చ ఆగచ్ఛతి ।

౬౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

యువకాః యదా కేశకర్తనాలయతః గృహమ్ ఆగచ్ఛన్తి । అనన్తరమ్ స్నానం కుర్వన్తి ।

కిన్తు యువతయః -....

సౌందర్యప్రసాధనగృహాతః (యువతీనాం కేశకర్తనాలయమ్) గృహమ్ ఆగచ్ఛన్తి తదా ముఖమ్ అపి న ప్రజ్ఞాయన్తి ।

౬౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

రుగ్ణః - వైద్యమహోదయః భవాన్ నిర్దేశకర్ణజం (ప్రేస్చిప్తిఓన్) పృష్ఠతః యదౌషధం లిఖితవాన్ తత్తు కుత్రాపి న లభతే భోః ।

వైద్యః తత్తు ఔషధం నాస్తిరే

లేఖని సమ్యక్ చలతి వా న ఇతి తత్ర లిఖిత్వా దృష్ట్వానహమ్ ।

దర్శనా

౬౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ వన్దే మాతరమ్ ॥

కిచ్చోత్ హసామః ।

నితినః - నమోనమః వైద్యరాజ ! భవతః చికిత్సయా అహమ్ ఉపకృతః । ధన్యవాదః ।

వైద్యః - ఏవమ ? కిన్తు అహం కదాపి భవతః చికిత్సాం కదాపి న కృతవాన్ నను ?

నితిన - సత్యమ్ ! కిన్తు మమ శ్వశురస్య చికిత్సా భవతా ఏవ కృతా । సః హ్యః పరలోకం గతవాన్ ।

౬౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ వస్తే మాతరమ్ ॥

కిచ్చిత్ హసామః ।

పతిః (పత్నిమ్ ఉద్దిశ్య) మాతా పత్ని చ మధ్యే కిం భేదః అస్తి ?

పత్ని - మాతా వక్తుం పారయతి చ పత్ని తూష్టిం కథమ్ ఉపవిశేత్ ఇతి పారయతి ।

౬౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

హ్యః రాత్రౌ వసంతస్య గృహే “సాంతాక్లాజ్ ఆగతవాన్ ఆసీత్ చ అవదత్ కిమపి ఏకం వరదానం అహం త్వం దాతుమ్ ఇచ్ఛామి । వదతు !

వసంతః అవదత్ మమ పత్ని మయా సాకం బహుః కలహం కరోతి । అహం త్రస్తః అభవన్ తర్హి మాం అపరా భార్యా దదాతు

తదా సాంతాక్లాజ్చేన తం భృశం తాడితః ।

అనన్తరం వసంతేన తం పృష్టః కిమర్థం మాం తాడితవాన భవాన్ ?

తదా సః జ్ఞాతవాన్ యత్ తస్య భార్యా ఏవ సాంతాక్లాజ్ భూత్వా ఆగతవతీ ఆసీత్ ।

౬౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

పప్పు ఏకదా విలమేన విద్యాలయం గతవాన్ ।

శిక్షకః తం పృష్టవాన్ రే పప్పు! విలమేన కిమర్థమ్ అద్య విద్యాలయమ్ ఆగతోఽసి

పప్పు ఉక్తవాన్ శ్రీమన్ । అద్య మమ మాతాపిత్రోః వివాదః సజ్ఞాతః ఆసీత్ ।

శిక్షకః- ఆమ్, పరస్తు వివాదేన చ తవ విద్యాలయస్య ఆగమనేన సహ కః సమ్బంధః?

పప్పు- శ్రీమన్ । మమ ఏకా పాదుకా మమ పితుః హస్తే ఆసీత్ చ ద్వితీయా పాదుకా మమ మాతుః హస్తే ఆసీత్ తత్కారణతః విలంబుః జాతః ।

-ప్రదీపః ॥

౬౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ వస్తే మాతరమ్ ॥

కిచ్చిత్ హసామః ।

హేమా - అయి మందా ! భవత్యాః పుత్రః తీక్ష్ణమతిః । అద్య ప్రాతః మిలితః సః మామ్ ఉక్తవాన్ భవతి విశ్వసుందరీ ఏవ దృశ్యతే ఇతి ।

మందా - ఏవమ్ ? తర్హి మయా అచిరాత్ సః నేత్రచికిత్సకసమీపం నేతవ్యః ।

౭౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

వైద్యః-(శల్యచికిత్సాయాః ఉత్పీఠికాయాః సమీపం స్వస్య కృతే వాక్యమేకం వదతి)

భోః దేశపాణ్డేవర్య మా బిభేతు ।

రుగ్ణః-ధన్యవాదః వైద్యమహోదయేభ్యః

కిన్తు మమ నామ దేశపాణ్డే నాస్తి భోః

వైద్యః-ఆమ్ జానామ్యహమ్ ।

మమ నామ దేశపాణ్డే అస్తి

దర్శనా

౭౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

గ్రాహకః - కిమ్ అత్ర వర్ణమయం దూరదర్శనమ్ ఉపలభ్యతే?

వికేతా - ఆమ్-

గ్రాహకః - అస్తు- అహం నీలమ్ ఏకమ్ ఇచ్ఛామి-

౭౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

అధ్యాపకః - గో-గోపాలయోర్మధ్యే కః భేదః?

ఛాత్రః - శ్రీమన్! గౌః శుద్ధం దుగ్ధం దదాతి, గోపాలః జలమిశ్రితం దుగ్ధం దదాతి-

Teacher - What's the difference between cow and the milkman?

Student - Sir, the cow gives pure milk and the milkman gives the water-mixed milk.

౭౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఆరక్షకః- (బస్తిపాలమ్ ఉద్దిశ్య) శ్రీమన్! ఏకా మహతీ సమస్యా అభవత్

బస్తిపాలః- కిమ్ అభవత్?

ఆరక్షకః- కారాగారే యే అపరాధినః ఆసన్ తే సర్వే మిలిత్వా హ్యః రామాయణస్య నాటకం కృతవన్తః ఆసన్!

బస్తిపాలః- అస్తు సమీచీనమ్! పరస్తు తత్ర కా సమస్యా?

ఆరక్షకః- శ్రీమన్! లక్షణస్య ప్రాణాన్ రక్షణాయ ఔషధమ్ ఆనేతుం యః హిమాలయం గతవాన్ ఆసీత్ సః అధునాపి న ప్రత్యాగతవాన్ ।

బస్తిపాలః- కిమ్? కుత్ర గతః స అపరాధీ? శీఘ్రం గత్వా తమ్ ఆనయతు!

౭౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకస్య కృపణస్య మహాన్ రోగః అభవత్ ।

బహూని దినాని యావత్ సః శయ్యాయాః ఉత్థితుమ్ ఏవ న శక్నోతి స్మ ।

సః మృత్యోః ప్రతీక్షాం కుర్వన్ ఆసీత్ ।

సః తస్య పత్నీం ఆహూయ అయి ప్రియే! భవతి కుత్ర అస్తి?

తస్య పత్నీ తస్య సమీపమ్ ఆగత్య హే నాథ! అహం తు అస్మి భవతః పార్శ్వే ।

మమ అపత్యాని కుత్ర సన్తి ఇతి పునః పృష్టవాన్ సః కృపణః ।

తే అపి ఆగత్య ఉక్తవన్తః తాత! వయమపి స్మః భవతః పార్శ్వే ఏవ ।

భవన్తః సర్వే అపి అత్ర ఏవ సన్తి తర్హి తస్మిన్ పార్శ్వే ప్రకోష్ఠే వ్యజనం కిమర్థం చలతి?

కః అస్తి తస్మిన్ ప్రకోష్ఠే?

౭౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిష్యకః ఏకం ఛాత్రమ్ ఉద్దిశ్య ఆదిష్టవాన్ భోః ఛాత్ర! త్వమ్ ఏకం వాక్యం వద! యద్ వాక్యం శ్రుత్వా సర్వే హసన్తి పరస్త్వ యం వదతి సః న హసతి ।

ఛాత్రః- శ్రీమన్! భవతః ఊరుకస్య శృంఖలా ఉద్ధాటితా అస్తి ।

౭౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ వనే మాతరమ్ ॥

కింఞ్చిత్ హసామః ।

పత్నీ - (క్రోధేన) సః భిక్షుకః బహుః గర్విష్టః దృశ్యతే ।

కీమ్ అభవత్ । భవతీ కథం జానాతి ?

పత్నీ - హ్యః అహం తం రోటికా శాకం చ దత్తవతీ । అద్య తేన ఏకం పుస్తకం మహ్యం దత్తమ్ ।

పతిః - పుస్తకమ్ ? కిం పుస్తకమ్ ?

పత్నీ - “రుచిపూర్ణపాకః కథం కరణీయః” ఇతి ।

౭౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

పుత్రః - తాత ! తాత ! అద్యతన-ధావన-స్పర్ధాయామ్ అహం ద్వితీయం క్రమాఙ్కం ప్రాప్తవాన్ ।

జనకః - శోభనమ్ ! శోభనమ్ ! కిన్తు తవ మిత్రం రమేశః కం క్రమాఙ్కం ప్రాప్తవాన్ ?

పుత్రః - సః తు అన్నిమతః ద్వితీయః స్థితః । (ఃఏ స్టూద్ సేచోన్డ్ ఫ్ఠోప్ర థే లన్స్ - లన్స్ బుత్ ఓనే)

జనకః - స్పర్ధాయాం సమ్మిల్య కతి ఛాత్రాః ఆసన్ ?

పుత్రః - ఛాత్రద్వయమ్ । అహం చ రమేశః చ ।

సంస్కృతానన్దః ।

౭౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

కింఞ్చిత్ హాసః ।

శిక్షకః - “ సః మధురం ఖాదతి ।” ఇత్యస్య భవిష్యత్-కాలః కథమ్ ?

ఛాత్రః - తస్య రుధిరే శర్కరామానం వర్ధిష్యతే ।

౭౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

రోగీ - భోః మిత్ర! దిష్ట్యా అహం జీవామి । తత్ర పశ్య, తత్ర గచ్ఛన్ అస్తి కిల, సః వైద్యః ఏవ మాం రక్షితవాన్, మమ జీవస్య రక్షకః సః ।

మిత్రమ్ - తత్ కథం భోః? సః అద్భుతం కిమపి కృతవాన్ వా?

రోగీ - అద్భుతం నాస్తి చేత్ అన్యత్ కిం భోః? దిష్ట్యా సః మహ్యాం కరణీయాం శస్త్రచికిత్సామ్ అన్యస్మై కృతవాన్ । శస్త్రచికిత్సాకరణాను క్షణమేవ సః మృతః । నోచేత్ అహమేవ!!

౮౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

వైద్యరాజ నమస్తుభ్యం యమరాజసహోదర ।

యమః తు హరతి ప్రాణమ్ వైద్యరాజః ధనాని చ ॥

O Doctor, I salute you! You are the brother of Yama Raja. While Yama only takes the life, the doctor takes the money too.

౮౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

రమేశః కదాచిత్ నారఙ్గఫలం క్రిణాతి । ఫలస్య త్వగ్నిష్కర్షణం కుర్వతి సతి రమేశే అకస్మాత్ కశ్చిత్ లఘుకీటకః ఫలాత్ బహిః ఆగచ్ఛతి । దృశ్యమానః సః కీటకః క్షణార్ధే ఏవ విశాలకాయః సత్ప్రశాచః (గేనిఏ) భవతి । తద్వయే సంవాదః ఆరబ్ధః ।

సత్ప్రశాచః - (ఉచ్చైః హసిత్యా) హీ ౭ హీ ౭ హీ । మా అస్తు భయం రమేశ ! అహం దుష్టః న అస్మి । అహం సత్ప్రశాచః (గేనిఏ) । భవతః మిత్రమ్ । భవతః సాహాయ్యం

కరిష్యామి । అహం మహాన్ సామర్థ్యవాన్ అస్మి । కిమ్ అపి దాతుం శక్నోమి భవతే ।
 వదతు కిమ్ ఇచ్చతి భవాన్ ? ధనం సమ్పత్తిం సువర్ణం వా ? వదతు వినాసజ్కోచమ్ ।
 రమేశః - హే మిత్ర ! న ఇచ్చామి ధనం సమ్పత్తిం సువర్ణం వా । కిన్తు అహం కోవిడ-రోగాత్
 మహాత్ భయమ్ అనుభవామి ।

సత్పిశాచః - తర్హి వదతు కిం కరణీయం మయా తదర్థమ్ ?

రమేశః - అరే ! మమ ప్రతిరక్షా-ద్రవ్యస్య (వచ్చినే) ద్వివీతీయా మాత్రా (సేచోన్ దోసే) అవశిష్టా
 అస్తి రే ! వినాశుల్కం ప్రాప్తమ్ ఇచ్చామి ।
 కిన్తు కుత్ర అపి న లభ్యతే సద్యః । ఆరోగ్యనేతుః కోవిన్ వా ఇతి ఉపయోజనేన
 (అప్లిచటిజన్) కాలఖణ్డస్య (తిమే స్లోత్) చయనం నైవ భవతుం శక్నోతి । యదా
 ఉపయోజనే కాలఖణ్డానామ్ ఉద్ఘాటనం భవతి తదా క్షణార్ధే ఏవ “పజ్జీ పరిపూర్ణా (రేగిస్తేర్
 ఇన్ ఫిల్) । కః అపి కాలఖణ్డః ఉపలబ్ధః నాస్తి” ఇతి సందేశః దృశ్యతే । మిత్ర !
 ఏకమ్ అనుగ్రహం కరోతు రే మయి । మమ కృతే ప్రతిరక్షా-ద్రవ్య-గ్రహణార్థం కస్యచన
 కాలఖణ్డస్య చయనం కరోతు భవాన్ కృపయా ।

సత్పిశాచః - అరే రమేశ ! ఏతత్ కార్యం తు మత్కృతే అపి అసాధ్యమ్ । యైః
 నిర్మితమ్ ఏతత్ ఉపయోజన-ద్వయం తే మమ అపేక్షయా తు అధికాః చతురాః । తస్య
 రచనాయాం తైః కిం వ్యామిశ్రం (మేస్స్, మ్లి ఉప్) కృతం తత్ అహమ్ అపి జ్ఞాతుం న
 శక్నోమి । రే మిత్ర ! అహం తు మమ ప్రథమ-మాత్రాయాః కృతే అపి అద్యయావత్
 పజ్జీకరణం కర్తుం న శక్నోమి । అతః కోవిడ-రోగాత్ భయగ్రస్తః అహం కీటకరూపం
 స్వీకృత్య నారజిఫలే ఏకాకీ నివాసం కరోమి ।

— సంస్కృతానందః ।

౮౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ వందే మాతరమ్ ॥

కిచ్చిత్ హసామః ।

మిత్రద్వయం జల్పనం కుర్వన్తౌ ఆస్తామ్ ।

ప్రథమమ్ - మమ భార్యా బహుః కోపిష్టా అస్తి । క్షుద్రతమ కారణేన సా క్రోధితా భవతి ।

ద్వివీతీయమ్ - మమ భార్యా అపి కోపిష్టా ఆసీత్ । కిన్తు అధునా సా శాన్తా అభవన్ ।

ప్రథమమ్ - కిం కృతవాన్ భో ?

ద్వితీయమ్ - కిం నహి రే భో ! అహం తామ్ ఏకవారం అకథయమ్ యత్ వృద్ధావస్థ స్త్రీయః
బహుః క్రోధీతా భవంతి ఇతి

౮౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

కస్యచన గాయకస్య గానకార్యక్రమః సమాప్తః । తదా ప్రకోష్ఠే కేవలం జనద్వయమ్
ఉపవిష్టమ్ ఆసీత్ । అన్యే సర్వే శ్రోతృజనాః పూర్వమ్ ఏవ గతవన్తః ।

ఖిన్నః భూత్వా సః గాయకః ఏకం శ్రోతృజనం ప్రతి గతవాన్ । ఉక్తవాన్ చ,

“మహోదయ ! భవతః మహత్ సజ్జీతాకలనమ్ అస్తి । భవాన్ ఇవ శ్రోతా దుర్లభః ఏవ ।”

తదా సః ఉక్తవాన్,

“తథా న మహోదయ ! అహం సజ్జీత-విషయే కిమ్ అపి న జానామి । అహం తు వక్తా
। భవతః గాన-కార్యక్రమస్య అనన్తరం మమ వ్యాఖ్యాన-కార్యక్రమః అస్తి । అతః అహమ్
అత్ర ఉపవిష్టః అస్మి ।”

అధికః ఏవ ఖిన్నః సః గాయకః అపరం జనం ప్రతి గతవాన్ । తం చ ఉక్తవాన్,

“భవతః సజ్జీతానురాగః ప్రశంసనీయః । భవాన్ ఇవ శ్రోతా లబ్ధః ఇతి మమ భాగ్యమ్ !”

తదా సః ఉక్తవాన్,

“తథా కిమ్ అపి న మహోదయ ! అహం తు అత్రస్థః ధ్వనివ్యవస్థా-తన్త్రజ్ఞః అస్మి ।
ధ్వనిక్షేపణవిషయే కా అపి సమస్యా న దృశ్యతే అతః అత్ర కేవలమ్ ఉపవిష్టః అస్మి ।”

౮౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

ఏకః శిక్షకః నిజ-కార-యానేన గచ్ఛన్నాసీత్ । తద్దైవ తేన మహిషేన చాల్యమానే శకటే
ఆరుఢః స్వకీయః కశ్చిత్ పురాతనః శిష్యః దృష్టః తద్భీ ఉన శిక్షక నే యోటే (బైంసే)
ద్వారా ఫీంచీ జా రహీ బగ్గీ పర బైలే హుయే అపనే ఏక పురానే శిష్య కో దేఖా”

అసంవేదనశీలేన అనేన శిక్షకేన వ్యంగాత్మక-స్వరేణ కథితమ్ -

అరే ! మహిషశకటం చాలయసి ? (అరే యోటా బగ్గీ చలా రహో హై ?)

ఏవమ్ అపమానితేన శిష్యేన అపి అపమాన-జనకమ్ ఉత్తరమ్ ఏవం దత్తమ్ -

“శ్రీమన్ ! అన్యత్ కిమ్ ? కిం త్వయా అధ్యాపితాః తవ శిష్యాః విమానం చాలయిష్యన్తి?”
(ఔర క్యా, తేరే పథాయే హుయే చేలే జహాజ చలాయేంగే ?)

శిక్షకః న కేవలం తూష్ణీం స్థితః అపితు అధునా-పర్యంతం నిశ్చేతా అస్తి । KSG

౧౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ । కస్మింశ్చిత్ దినే మేహులః ప్రభాతే ఏవ
రాహులస్య గృహం గచ్ఛతి । సః అవలోకయతి యద్ రాహులస్య ప్రత్యేకం గృహజనః
స్నానగృహం గచ్ఛతి । ద్వారస్య పిథానం కరోతి । గానం కర్తుమ్ ఆరభతే । స్నానం
సమాప్య బహిః ఆగచ్ఛతి । తత్ దృష్ట్వా మేహులః రాహులం పృచ్ఛతి -

మేహులః - రే మిత్ర ! భవతః గృహే సర్వే జనాః అతీవ గానానురాగిణః దృశ్యన్తే ।
బాధమ్ !

రాహులః - తథా కిమ్ అపి న రే ! అస్మాకం స్నానగృహస్య అర్గలా కార్యరహితా జాతా
అస్తి । (the bolt is not working.)

౨౨౨౨౨౨౨౨౨౨౨౨

౧౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శుకజ్యోతిషికః పంచరస్థం శుకం గృహీత్వా తిష్ఠతి । యః ఆగామి విషయం
జ్ఞాతుమిచ్ఛతి స మూల్యమ్ అర్చయతి ప్రశ్నం చ మనసి సజ్కల్పయతి । జ్యోతిషికః
బహుని పత్రాణి శుకస్య పురతః పాతయతి । తేభ్యః శుకః కిం చన పత్రం యదృచ్ఛయా
చచ్ఛాప్య ఉద్గ్రహ్ణాతి యస్మిన్ లిఖితం వర్తతే కిం వా భవిష్యతి తస్య సజ్కల్ప ఇతి ।
ఏకదా కశ్చిదనవత్యః “కిం మమ పుత్రలాభో భవిష్యతి” ఇతి సంకల్ప్య శుకజ్యోతిషికం
ప్రశ్నమకరోత్ । శుకగృహీతం పత్రం వివృత్య జ్యోతిషిక ఏవమపరత్ “తవ సజ్కల్పితం
కార్యం తవ మిత్రద్వారా సేత్స్యతి ।”

౧౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

చిరస్తన-హాసః ।

ఏకస్మిన్ వర్గే కశ్చన శిక్షకః “స్మ భూతకాలః” ఇతి బిన్దోః పాఠనం కుర్వన్ అస్తి ।

శిక్షకః - యా క్రియా పూర్వకాలే సాతత్యేన ఘటితా, సా క్రియా భూతకాలస్య ఏతేన ప్రకారేణ దర్శితా భవేత్ । అధునా సా క్రియా బహుశః తథా న ఘటతి ఇతి తస్య భావార్థః అస్తి । ఆఙ్గభాషాయామ్ ఏతస్య అనువాదః “ఉనేద్ తో” ఇత్యేన భవతుం శక్నోతి ।

ఉదాహరణార్థం,

యువావస్థాయామ్ అహం నృత్యం కరోమి స్మ । (అధునా న కరోమి ।)

In the young age I used to dance. (Presently I don't.)

పూర్వం సా గాయతి స్మ । (అధునా న గాయతి ।)

సత్యయుగే సాక్షాత్ ఈశ్వర-దర్శనం భవతి స్మ । (అధునా న భవతి ।)

ఇదానీం భవన్తః అపి కానిచిత్ ఉదాహరణాని వదన్తు । రాహుల ! భవాన్ వదతు ।

రాహులః - బాల్యకాలే అహం సత్యం వదామి స్మ ।

(భవతాం సర్వేషాం జీవనమ్ ఆనన్దమయం భవేత్ ।)

- సంస్కృతానన్దః ।

౧౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్
(ఉద్దేశ్యమ్-వ్యావహారిక-శబ్దావలీ-వర్ధనమ్)

టికట-నిరీక్షకః - తాత (తాఊ) ! టికటం దర్శయ ।

వయోవృద్ధః యాత్రీ - మమ పార్శ్వే టికటం నాస్తి ।

నిరీక్షకః - టికటం కుత్ర గతమ్ ?

యాత్రీ - మయా న క్రీతమ్ ।

నిరీక్షకః - కిమర్థం న క్రీతమ్ ? భవాన్ అర్థదణ్డాత్ బిభేతి న ? (క్యా ఆపకో జర్మానే సే డర నహీం లగతా?)

యాత్రీ - న బిభేషి । యతో హి యది టికట-నిరీక్షకః కోఽపి భద్రజనః భవిష్యతి తర్హిమాం
క్షమిష్యతే (అగర టికట-చేకర కోఈ సజ్జన హోగా తో ముయే ఛోడ్ దేగా)

యది చ టికట-నిరీక్షకః కోఽపి దుష్టః, మూర్ఖః, ధూర్తః, గర్హ-పుత్రః, పరాన్నపుష్టః
(దూసరోః కీ కమాఈ ఖానేవాలా / హరామఖోర) కుక్కురః భవిష్యతి తర్హి తస్మై తు దణ్డః
దేయః ఏవ భవిష్యతి ।

అధునా త్వమేవ విచారయ త్వం కీదృశః అసి ।

టికట నిరీక్షకః - అహో ! తాత ! అహం తాదృశః నాస్మి । త్వం నిశ్చిన్తీభూయ సానన్దః
భవ । (అరే తాఱి, మైం ఐనా సహిం హూం । బేఫిక్ర హోకర ఐశ కర) అత్ర ఉష్ణతా వర్తతే,
వాతాయనసమీపే ఉపవిశ (యహం గర్మీ హై, ఖిడ్కి కే పాస బైర జా)

ఏతత్ కథయిత్వా టికట-నిరీక్షకః అగ్రే గతవాన్ ।- KSG

౧౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కశ్చన అధివక్తా తస్య ఏకం కూపం వ్యక్రీణీత । కశ్చన శిక్షకః తం కూపమ్ ఆక్రీణాత్ ।

తదనన్తరమ్ ఏకదా సః అధివక్తా శిక్షకస్య గృహమ్ ఆగత్య తం తర్జయిత్వా అవదత్ భోః!
అహం కూపం వ్యక్రీణి, తస్య అన్తః యజ్జలమ్ అస్తి తన్న వ్యక్రీణి ।

యది భవాన్ కూపాత్ జలమ్ ఆనేతుమ్ ఇచ్ఛతి తర్హి భవతా తస్య మూల్యం పృథక్తేన
దాతవ్యం భవేత్!

శిక్షకః తదా ధైర్యేణ అవదత్ భోః! మమ కూపే భవతః యజ్జలమ్ అస్తి తత్ సర్వం భవాన్
శీఘ్రం నిష్కాస్య నయతు అన్యథా శ్వః ఆరభ్య తస్య భాటకం భవతా దాతవ్యం భవేత్ ।

శిక్షకస్య వచనం శ్రుత్వా అధివక్తా హసిత్యా అవదత్ భోః మహోదయ! అహం తు కేవలం
వినోదాయ ఏతద్ ఉక్తవాన్ ।

-ప్రదీపః!

౯౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకః వృద్ధః - ఆచార్య! కృపయా మాం సంస్కృతం పాఠయతు

పణ్డతః - కిమర్థమ్? వృద్ధావస్థాయాం సంస్కృతభాషా కిమర్థమ్?

వృద్ధః - దేవవాణీ అస్తి । మరణానన్తరం స్వర్గే దేవైః సహ సమ్భాషణం కర్తుం శక్యమి ।

పణ్డితః - యది భవాన్ నరకం గమిష్యతి, తర్హి కిం భవిష్యతి?
 వృద్ధః - చింతా మాస్తు, ఆఙ్గలభాషా తు అహం జానామి

౯౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిక్షకః - భోః ఛాత్రాః! ఋతవః కతి భవన్తి? తేషాం నామాని చ కాని వదత |
 బిరాజః (కశ్చన ఛాత్రః) శ్రీమన్! షడ్ ఋతవః భవన్తి | తేషాం నామాని గ్రీష్మః, మాతా,
 పితా, పితృవ్యః, శిశిరః, వసన్తః చ |
 శిక్షకః- కిమ్? సర్వమ్ అశుద్ధం వదన్ అసి త్వమ్?
 బిరాజః- క్షమ్యతాం శ్రీమన్! మమ మాతుః నామ వర్షా, పితుః నామ శరత్, అపిచ మమ
 పితృవ్యస్య నామ హేమన్తః | అతః తేషాం నామాని అహం న ఉక్తవాన్ |

౯౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

రేలయానేన యాత్రా
 కశ్చన పురుషః రేలయానేన యాత్రాం కర్తుమ్ ఇష్టవాన్ |
 సః గువాహాటీనగరస్య రేలస్థానకం గతవాన్ |
 తత్ర గత్వా సః రేలయానస్య ఏకాం కణ్ణాం ప్రవిష్టవాన్, పరన్తు సా కణ్ణా జనైః పూర్ణా ఆసీత్
 |
 తస్య కృతే రిక్త ఆసన్తః నాసీత్ |
 తదాసీం సః ఏకమ్ ఉపాయం విచిన్త్య సర్పః సర్పః ఇతి కృత్వా చిత్కారమ్ అకరోత్ |
 సర్పః కణ్ణాం ప్రవిష్టవాన్ ఇతి మత్స్యా కణ్ణాయాం స్థితాః సర్వే అవతీర్య అన్యాం కణ్ణాం
 గతవన్తః |
 క్షణాభ్యన్తరే కణ్ణా రిక్తా అభవత్ |
 తదా సః ఉపరి స్థితమ్ ఆసన్తమ్ ఆరుహ్య సుఖేన శయనం కృతవాన్ |
 ప్రాతఃకాలే చాయవిక్రేతా కణ్ణాం ప్రవిశ్య చాయం చాయమ్ ఇతి యదా రటతి స్మ తదా తస్య
 నిద్రాభ్రంజః అభవత్ | స చ తమ్ అప్యచ్ఛత్ భోః! ఏతస్య స్థానస్య కిం నామ ఇతి!
 సః చాయవిక్రేతా అవదత్ గువాహాటీనగరమ్ ఇతి |

సః పురుషః తదా ప్రత్యవదత్ భోః! హ్యః రాత్రౌ అహం గువాహాటీనగరమ్ ఆగత్య
రేలయానమ్ ఆరుఢవాన్ । కిమ్ ఇదానీం పర్యస్తం గువాహాటీనగరమ్ ఏవ అస్తి?

చాయవిక్రేతా అవదత్ మహోదయ! హ్యః రాత్రౌ ఏతాం కణ్ణాం సర్వః ప్రవిష్టః ఇతి కారణతః
ఏతాం కణ్ణామ్ అనీత్వా హి రేలయానం గతమ్ ।

సః పురుషః తదా అచిన్తయత్ యద్ అహమ్ అధికం చాతుర్యమ్ అదర్శయమ్ ఇతి
కారణతః మమ ఇయం దశా అభవత్ ।

తదా సః విలాపమ్ అకరోత్ ।

-ప్రదీపః!

౯౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

హసన్తు సంస్కృతేన ।

కశ్చన మనుష్యః సర్వకారీయ-రుగ్ణాలయం గచ్ఛతి ।

పుచ్ఛతి చ, “వివాశుల్కం కోరోనా-ప్రతిరక్షా-ద్రవ్యం కుత్ర ప్రాప్యతే ?”

ఉత్తరమ్ ఆగచ్ఛతి, “వామభుజాయామ్ ।”

- సంస్కృతానన్దః ।

౯౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

సంస్కృతేన హసన్తు ।

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ । కదాచిత్ మార్గే మిలతి ।

మేహులః - రే రాహుల ! భవాన్ భారతీయ-ప్రశాసన-సేవా-పరీక్షార్థం ప్రత్యాశీ (candidate
for I. A. S. Exam.) అస్తి ఖలు !

రాహులః - ఆమ్ ।

మేహులః - తర్హి ఇతిహాస-విషయస్య హ్యస్తనం ప్రశ్నపత్రం కథమ్ ఆసీత్ ?

రాహులః - అతీవ కఠినమ్ ! కిమ్ అపి లేఖితం న శక్తవాన్ అహమ్ ।

మేహులః - కిం కారణం రే ?

రాహులః - కిం వక్తవ్యమ్ ! సర్వే ప్రశ్నాః మమ జన్మతః పూర్వకాలవిషయే ఏవ ఆసన్
| మమ గతజన్మస్య స్మరణం నాస్తి |
సంస్కృతానందః |

౯౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

హసన్తు సంస్కృతేన |

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ | కదాచిత్ మార్గే మిలతి |

మేహులః - రే రాహుల ! భవాన్ భారతీయ-ప్రశాసన-సేవా-పరీక్షార్థం ప్రత్యాశీ (candidate
for I. A. S. Exam.) అస్తి ఖలు !

రాహులః - ఆమ్ |

మేహులః - తర్హి రాజనీతిశాస్త్ర-విషయస్య (పోలిటివల్ సిబిఎన్సె) హ్యస్తనం ప్రశ్నపత్రం
కథమ్ ఆసీత్ ?

రాహులః - న కా అపి ఆశా ! ద్వితీయ-ప్రశ్నస్య ఉత్తరమ్ అసమ్యక్ లిఖితవాన్ అహమ్
|

మేహులః - అన్యత్ సర్వం యోగ్యమ్ ఏవ ఖలు ? తర్హి కిమర్థం నిరాశః భవాన్ ?

రాహులః - కిం వక్తవ్యమ్ !

ప్రథమ-ప్రశ్నస్య ఉత్తరం లేఖితం సమయః ఏవ న అవశిష్టః |

తృతీయ-ప్రశ్నస్య అర్థః ఏవ న జ్ఞాతః మయా |

పంచమస్య ఉత్తరం లేఖితం విస్మృతవాన్ |

మేహులః - చతుర్థస్య ప్రశ్నస్య కిమ్ అభవత్ ?

రాహులః - చతుర్థః ప్రశ్నః తు న దృష్టః ఏవ మయా !

సంస్కృతానందః |

౯౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కశ్చన పురుషః కేనచిద్ బాలకేన సహ కేశకర్తనాయ నాపితస్య ఆపణమ్ గతవాన్ |

తత్ర గత్వా ఆదౌ తస్య కేశాన్ అకర్తయత్ |

అనన్తరం సః నాపితమ్ అవదత్ భోః! ఏషః మమ పుత్రః! తస్యాపి కేశాన్ సమ్యక్ కర్తయతు |

తావతా అహం తామ్బూలం ఖాదిత్వా ఆగమిష్యామి ఇతి |

నాపితః బాలకస్యాపి సమ్యక్ కేశాన్ అకర్తయత్, కిన్తు తావత్ పర్యన్తం సః పురుషః తామ్బూలం ఖాదిత్వా న ఆగచ్ఛత్ |

నాపితః తదా బాలకమ్ అప్రచ్ఛత్ కిం భోః! తవ పితా ఇదానీమపి కిమర్థం న ఆగచ్ఛతి? బాలకః తదా అవదత్ మహోదయ! సః మమ పితా నాస్తి | అహం మార్గే క్రీడన్ ఆసమ్ | సః మాం దృష్ట్వా అవదత్ భోః బాలక! ధనేన వినా తవ కేశాన్ కర్తయిష్యసి చేద్ మయా సహ ఆగచ్ఛ ఇతి |

అతః అహం తేన సహ ఆగతవాన్ |

-ప్రదీపః!

౯౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

అద్య కిమపి లేఖనస్య మనోఽభవత్

చిన్తితమాసీత్ హృదయే స్థానం దాస్యామి తుభ్యమ్ |

పునః విచారః ఆగతః యత్ అద్యత్వే హృదయాఘాతః బహు భవతి ||

ఆజ కుభ లిఖనే కా మన కియా....

సోచా థా కి దిల మేం బసాయేంగే తుమకో |

ఫిర ఖయాల ఆయా కి ఆజకల ంఏఅర్త్ అత్తవ్క్ బహుత హోతా హై ||

రాశనః

౯౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కుర్వన్నాసం తవ ప్రతీక్షాం ప్రియే !, త్వం త్వాగతవతీ |

ఆసీతం యత్ పుష్పం తవ కృతే, తత్ అజా భుక్తవతీ ||

కర రహా థా ఇంతజార తుమ్హారా ప్రియే ! తుమ తో ఆ గళః |

లాయా థా జో ఫూల తుమ్హారే లిష వో బకరీ ఖా గళః ||

రౌశన

౯౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

సప్తజన్మ పర్యంతం త్వయా సహైవ భవిష్యామి ఏవముక్తవతి । పరమద్య నూచ్యోషధం
స్వీకర్తుం ఏకాకినీ ఏవ గతవతి ।

సాత జన్మో తక తుష్టారే సాధ హీ రహళాః గీ ఐసా బోలీ ఢీ వో । లేకిన ఆజ వైక్సిన లేనే
అకేలే హీ చలీ గతః ।

౧౦౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

భూత - ప్రేతః నిశ్చలభార్యా చ మనసః భ్రాన్తిస్తః । ఏవం కిమపి న భవతి ।

భూత - ప్రేత ఔర మాసూమ పత్నీ మన కా వహమ హై । ఐసా కుభ భీ నహిం హోతా ।
రౌశనః

౧౦౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

అలమ్ వ్యాకరణేన!

కిణ్చోద్ధస్యన్తామ్ ।

పతి ౧ - పురుషస్య మస్తిష్కః శరీరస్య ఏకః అద్భుతోఽవయవః ఖలు ।

పతి ౨ - ఆమ్ సత్యమ్ । త్రిశతకాధికపఞ్చషష్టదినాని - చతుర్వింశతిః హోరాః - అవిత్రతం
కార్యం కుర్వన్నస్తి ।

పతి ౩ - జన్మదినతః ఉద్వాహదినపర్యంతం కేవలమ్ ।

(కేవలం హాస్యార్థమ్ । హే భగిన్యః మా కుప్యన్తామ్)!

౧౦౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకమ్ ఉద్వాహనమ్ అస్తి తత్ర కశ్చన నియమః ।

యత్ యది భవాన్ ఉద్వాహనస్య కిమపి ఫలం త్రోటయతి చేత్ తస్య ఫలస్య గిలనమ్
(స్వల్లోవ్) ఏవ కర్తవ్యం న తు చర్వణమ్ ఇతి ।

ఉద్యానే ప్రథమః ఆగంతా - నరేంద్రమోదీవర్యః సః బదరీఫలం త్రోటయతి । తదా ద్వారపాలః
ఆగత్య వదతి మహోదయ నియమః పాలనీయః ఇతి ।

తదా మోదీవర్యః బదరీఫలం గిలతి ।

ద్వితీయః ఆగంతా నితీశకుమారః సః సేవఫలం త్రోటయతి తదా ద్వారపాలః వదతి నియమః
పాలనీయః భోః ।

ఏతత్ శ్రుత్వా నితీశవర్యః రోదితి అనన్తరం హసతి ఏతేన ద్వారపాలః విస్మితః భవతి సః
ఆశ్చర్యేణ పృచ్ఛతి కిమర్థం రోదితి హసతి చ ।

నితీశవర్యః - అహం రుదితవాన్ యతః అధునా మయా సేవఫలస్య గిలనం
కరణీయం పరస్తు హసామి యతోహి తత్ర లాలుప్రసాదవర్యః పనసఫలం
(జిచ్ఛాంత్రోటితవాన్ అస్తి ।

౧౦౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

చిరన్తన-హాసః ।

సురేశః - భవత్యాః వయః కియత్ ?

సురేఖా - సప్తదశవర్షాణి (౧౭) ।

రమేశః - ఇదానీమ్ ఏవ మయా స్మృతమ్ । వర్షత్రయాత్ పూర్వమ్ అపి భవతి తథైవ
ఉక్తవతి । కథమ్ ఏతత్ ?

సురేఖా - సత్యమ్ । బహుకాలే వ్యతీతే అపి స్వవచనే నైవ పరివర్తనం కుర్వన్తి సజ్జనాః
।

భవతాం సమయః ఆనన్దదాయకః భవేత్ ।

సంస్కృతానన్దః ।

౧౦౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

చిరన్తన-హాసః ।

రాహులః - ధనం చ జ్ఞానం చ ఏతద్ద్యయాత్ భవాన్ కస్య ఏకస్య చయనం (చోఇచే) కరిష్యతి ?

మేహులః - ఆర్థాత్ ధనస్య ఏవ । ధనేన ఏవ సర్వం సాధ్యం భవతి । భవాన్ కస్య చయనం కరిష్యతి ?

రాహులః - (తుచ్ఛతయా) ధిక్ ధిక్ త్వామ్ ! కియాన్ ధనలోభీ అస్తి భవాన్ ! అహం తు జ్ఞానస్య చయనం కరిష్యామి ।

మేహులః - స్పష్టమ్ ఏవ ! స్వసమీపే యద్ నాస్తి తస్య ఏవ చయనం మనుష్యః కరోతి ।
(one chooses that which is not with oneself.)

భవతాం సమయః ప్రసన్నతయా గచ్ఛేత్ ।

సంస్కృతానన్దః ।

౧౦౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ద్వయోః ధనికయోః మధ్యే వార్తా ప్రచలన్తి అస్తి ।

ప్రథమః ధనికః - మమ సేవకః బహుః మూర్ఖః అస్తి ।

ద్వితీయః ధనికః - న న, మమ సేవకః తు భవతః సేవకాత్ అధికః మూర్ఖః ।

ప్రథమః ధనికః - పశ్యతు అహం భవన్తం దర్శయామి ।

(సేవకమ్ ఆహ్వాయతి)

సేవకః - ఆం మహోదయ, ఆగచ్ఛామి ।

ప్రథమః ధనికః - స్వీకరోతు ౧౦ రూప్యకాణి విపణిం గత్వా దూరదర్శనం క్రీణాతు(సేవకః గచ్ఛతి) । (ద్వి । ధనికం ప్రతి) పశ్యతు ఏతం, ఏషః ౧౦ రూప్యకైః దూరదర్శనం క్రేతుం గచ్ఛతి ।

ద్వి । ధనికః - స్వస్య సేవకమ్ ఆహ్వాయతి । (స్వస్య సేవకం ప్రతి) భవాన్ కార్యాలయం గచ్ఛతు తత్ర పశ్యతు అహం తత్ర అస్మి అథవా న (సేవకః గచ్ఛతి) । (ప్రథమః ధనికం ప్రతి) పశ్యతు అహమ్ తత్ర అస్మి సః మాం కార్యాలయే ద్రష్టుం గచ్ఛతి ।

(ప్రథమః సేవకః ద్వితీయసేవకం బహిః పశ్యతి వదతి చ)

ప్రథమః సేవకః - పశ్యతు మమ స్వామినః మూర్ఖత్వం సః ఏతత్ అపి న జానాతి యత్ అద్య రవివాసరః విపణిః పిహితా(వ్లోనేద్) అస్తి ।

ద్వి| నేవకః - మమ స్వామీ తు ఇతోఽపి మూర్ఖః మాం కార్యాలయం ప్రేషితవాన్ , కిమర్థం
న స్వయం తత్ర దూరవాణీం కృత్వా పృచ్ఛతి |

౧౦౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కృపణస్య వ్యవహారః

కశ్చన యువకః కృపణస్య గృహాత్ తరణతాలస్య (స్విమ్మింగ్ పూల్) కృతే దక్షిణాం
యాచితుమ్ ఆగతవాన్ |

యువకః - మహోదయ అత్ర అస్మాకం సహనివాసస్య (చోలోన్స్) తరణతాలస్య నిర్మాణం
భవతి భవాన్ స్వపక్షతః కిం దాస్యతి |

కృపణః - (అన్తః గత్వా ఆగచ్ఛతి వదతి చ) స్వీకరోతు మమ పక్షతః జలపూరితం
ద్రోణీద్యయమ్ |

౧౦౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

చిరన్తన-హాసః |

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ | రాహులః చికిత్సకః (డోక్టర్) అస్తి | కదాచిత్
మేహులః జ్వరమ్ అనుభవతి | అతః సః రాహులం ప్రతి ఉపచారార్థం గచ్ఛతి |

రాహులః - రక్తపరీక్షణస్య వృత్తాంతానుసారం భవాన్ డేజ్యూ ఇతి రోగేణ పీడితః అస్తి |
భవతా అన్యం చికిత్సకం ప్రతి గన్తవ్యం భవేత్ |

మేహులః - తథా కిమర్థం భోః ? భవాన్ అపి చికిత్సకః ఏవ అస్తి ఖలు | ఏషః విశేషజ్ఞస్య
విషయః నాస్తి | మమ లక్షణాని (స్పొష్టమ్) అపి గభీరాణి న సన్తి | భవాన్ ఏవ
ఔషధాని దదాతు |

రాహులః - కిన్తు అహం డేజ్యూ ఇతి రోగస్య నివారణాయ ఔషధాని న జానామి |

మేహులః - తథా కథం భవతుం శక్నోతి మహోదయ ?

రాహులః - యతః వైద్యక-పదపీ-పరీక్షార్థం మయా “డేజ్యూ” ఇతి ప్రకరణం వికల్ప-
రూపేణ పార్శ్వే స్థాపితమ్ ఆసీత్ |

(For the medicine degree exam. I kept the chapter 'Dengue' aside as an option.)

భవతాం దినక్రమః ప్రసన్నతయా భవేత్ ।

— సంస్కృతానందః ।

౧౦౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కార్తికః- తస్య వృక్షమూలే కిమర్థం తిష్ఠతి రే ।

రమణః -

మహత్పదం జ్ఞాత్వా వృక్షమూలే వనేత్

ఇతి శ్రుతవానస్మి । అత్ర తిష్ఠతి చేత్ మహత్పదజ్ఞానం భవతి ఇతి చిన్తయిత్వా....

కార్తికః - హస్త! తత్ర పిపీలికాదంశనమేవ భవతి

తత్తు సంసారవృక్షమ్! న తు జమ్బూ

రమణః -

౧౦౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఇడ్డలి దోశా అభవత్

ఏకదా, మమ సంస్కృతశిక్షకః గృహపాఠం దత్తవాన్ । భోజనవిషయే X వాక్యాని లిఖతు ఇతి ।

అహమ్ ఏవం లిఖితవాన్ ।

౧। భారతీయానాం ముఖ్యం భోజనవిశేషమ్ ఇడ్డలి వర్తతే ।

౨। అహ్యామపి ఇడ్డలి అత్యంతం రోచతే ।

౩। బహుషు గృహేషు అల్పాహారార్థం ఇడ్డలి పచ్యతే ।

౪। ఇడ్డలినిర్మాణమ్ అతిసరలమ్ ।

X। యాత్రాయాం నేతుమ్ సౌకర్యప్రదం భోజ్యమ్ ఇడ్డలి ।

కృపయా దోషపరిష్కారం కరోతు ఇతి లిఖిత్వా శిక్షకాయ ప్రేషితవానహమ్ ।

శిక్షకః ఏవం పరిష్కృత్య ప్రతిప్రేషితవాన్ ।

౧। భారతీయానాం ముఖ్యం భోజనవిశేషమ్ దోశా వర్తతే ।

౨। అహ్యామపి దోశా అత్యంతం రోచతే ।

౩। బహుషు గృహేషు అల్పాహారార్థం దోశా పచ్యతే ।

౪। దోశా నిర్మాణమ్ అతిసరలమ్ ।

×I యాత్రాయాం నేతుమ్ సౌకర్యప్రదం భోజ్యమం దోశా |
 కిమర్థం ఏవం పరివర్తితమితి యదా శిక్షకః మయా పృష్టః తేన ఏవముక్తమ్ |
 దోష పరిష్కారం కరోతు ఇతి భవాన్
 ప్రార్థితవాన్ | శషయోరభేదః ఇతి నియమః వర్తతే | అతః అహం దోశ పరిష్కారం
 కృతవాన్ |
 ఆనన్ద కల్యాణ కృష్ణః

౧౧౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః |

మేహులః - అస్మిన్ వర్షే మయా వృక్షారోపణ-కార్యక్రమే ఏకపఞ్చాశత్-(౫౧)-వృక్షాః
 ఆరోపితాః |

రాహులః - భవాన్ గతవర్షే అపి తద్ కృతవాన్ | గతవర్షస్య కః ఆనుభవః ?

మేహులః - (సఖేదమ్) మయా తదా ఆరోపితేషు ఏకవింశతి-వృక్షేషు (౨౧), పఞ్చ-వృక్షాః
 శుష్కతాం గతాః |

రాహులః - (ఆధ్యతయా) మయా ఆరోపితేషు వృక్షేషు ఏకః అపి శుష్కతాం న గతః |

మేహులః - భవతా కతి వృక్షాః ఆరోపితాః ?

రాహులః - ఏకః అపి న |

(భవతాం సర్వేషాం సమయః ఆనన్దమయః భవేత్ |)

సంస్కృతానన్దః |

౧౧౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః |

రాహులః సమాజే కాశ్చన ప్రతిష్ఠిత-వ్యక్తిః అస్తి |

కస్యాశ్చి త పాదకన్ధక-స్పర్ధాయాః (ఫ్లాత్బల్ల తోఉర్నమేన్) సమాపన-సమారోహే
సః ప్రముఖాతిథి-రూపేణ ఆహూతః అస్తి | అన్తిమ-ద్వన్వక్రీడామ్ (థే ఫ్లిన్ మత్) |
పశ్యతి సః | తస్య శుభవాన్తద్వయేన పారితోషిక-వితరణమ్ అపి భవతి | తదనన్తరం
సః భాషణం కరోతి |

“అస్మాకం దేశే కియత్ దారిద్ర్యమ్ అస్తి తస్య దర్శనమ్ అస్యాం స్పర్ధాయాం సాక్షాత్
అభవత్ | ఏకం కన్ధకం ప్రాప్తుం తస్య పృష్ఠతః బహవః క్రీడకాః ధావన్తి | కేవలమ్ ఏకస్య
కన్ధకస్య ప్రాప్త్యర్థం తేషు తీవ్రః కలహః భవతి | ఏతత్ సర్వం దృష్ట్వా అహమ్ అతీవ
దుఃఖమ్ అనుభవామి |”

“ఏతస్మై నైవ స్పృహణీయమ్ అస్మాభిః | సద్యః యః సర్వకారః అస్తి తస్య ఏవ
అపయశః అస్తి ఏతత్ | భ్రష్టనీతిః సర్వకారః ఏషః |”

“భవతు నామ | యద్ కిమపి అభవత్ తస్య విచారః మాస్తు | అధునా నిర్వాచనాని
తు సమీపమ్ ఏవ సన్తి | తదా నిశ్చయేన సర్వకార-పరివర్తనం కరిష్యామః | వయం
వినాకలహం శాన్తతయా చ జీవనం యాపయితుమ్ ఇచ్ఛామః |”

“అతః ఏషః రాహులః భవద్భ్యః సర్వేభ్యః నిశ్చయేన వార్ధానం (చోమ్మిత్మేన్) కరోతి
యద్ అగ్రిమాయాం స్పర్ధాయాం నూతన-సర్వకారః ప్రత్యేకం క్రీడకాయ ఏకైకం కన్ధకం
దాస్యతి | అతః ప్రత్యేకః క్రీడకః స్వస్య భిన్నేన ఏవ కన్ధకేన క్రీడిష్యతి | కలహం వినా
శాన్తతయా చ స్పర్ధా సమ్ప్రన్నా భవిష్యతి | ఏషః న సామాన్య-జనస్య శబ్దః | ప్రతిష్ఠితస్య
రాహులస్య శబ్దః అస్తి ఏషః |”

భవతాం సమయః ప్రసన్నతయా గచ్ఛేత్ |

సంస్కృతానన్దః |

౧౧౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

చిరన్తన-హాసః |

పత్నీ - సదా సర్వదా భవాన్ భ్రమణభాషే ఆన్తర్జాలే (on the internet) వ్యగ్రః అస్తి | తస్మాత్
బహిః అపి విశ్వమ్ అస్తి | తత్ అపి పశ్యతు కదాచిత్ | (See the outer-world sometimes)

పతిః - (భ్రమణభాషే ఏవ మగ్నః భూత్వా ధ్యానం చ అదత్త్వా) కిమ్ ? కిం నామ ద్రష్టవ్యమ్
? కుత్ర ద్రష్టవ్యమ్ ?

భవతు । సమ్బంధనీం ప్రేషయతు ఖలు ! (Do send the link)

భవతః సమయః ప్రసన్నతయా గచ్ఛేత్ ।

సంస్కృతానందః ।

౧౧౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ । కదాచిత్ మార్గే మిలతి ।

మేహులః - నమో నమః రాహుల ! కథం ప్రచలతి సర్వమ్ ?

రాహులః - నమః నమః మేహుల ! ప్రణోదేన ప్రచలతి ।

మేహులః - నమః నమః ఇతి ఏతత్ కిం నూతనమ్ ?

రాహులః - అరే మమ జనన్యా కరోరతయా కథితమ్ అస్తి యద్ నమో ఇతి ఏతస్య మహత్త్వం న ఏవ వర్ధనీయమ్ । అతః నమో ఇతి కదా అపి కుత్ర అపి న నిర్గచ్ఛేత్ మమ ముఖాత్ । తథా వదిష్యామి చేత్ జననీ దణ్డనం కరిష్యతి ।

భవతాం సర్వేషాం సమయః

సుఖశాస్త్ర్యా గచ్ఛేత్ ।

సంస్కృతానందః ।

౧౧౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ఓం ॥

“సుభాషితరసాస్వాదః”

“ఘరట్టాన్యోక్తి” (౨౫౭)

శ్లోక -

రే రే ఘరట్ట ! మా రోదీః ! కం కం న భ్రామయన్త్యమూః ! !

కటాక్షేపమాత్రేణ ; కరాకృష్టస్య కా కథా ? ॥

అర్థ -

ఘరట్ట చక్కి (జాత) మత రూం యహ జో స్త్రీ హై యహ కిస కిస కో నహీ ఘుమాతీ హై ?

గూఢార్థ -

పీసతే సమయ పురాతన కాల కీ హాథచక్కి ఘూ ఘూం ఐసా ధ్వనీ కరతీ హై ।
ఇనపర సుభాషితకార నే స్త్రీయోం కే ఆకర్షణ కా ప్రభావ ఆరోపిత కియా హై ।
సుభాషితకార చక్కి కో కహ రహా హై రో మత అపనే హాథ నే యహ స్త్రీ
కిస కిస కో నహీ ఘుమాతీ హై ? కిస కిసీకో తో వహ కేవల నేత్రకటాక్ష నే హీ
ఘాయల కర దేతీ హై । (మతలబ నచాతీ హై)

ఫిర ఇనకో హాథ నే ఘుమాతీ హై ఉనకీ కథా తుమనే అలగ థోడి హీ హోగీ ?
కిచ్చిత వ్యంగ్యపూర్ణ హాస్యాక్తీ యహః పర అన్యోక్తీ ద్వారా సుభాషితకార నే
సూచిత కీ హై ।

౧౧౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ౬౦ ॥

చిరన్తన-హాసః ।

రాహులః మేహులః చ మిత్రద్వయమ్ అస్తి । కదాచిత్ మార్గే మిలతి ।

మేహులః - అరే రాహుల ! కథం యాపితః హ్యస్తనః రవివాసరః ?

రాహులః - (ప్లూనముఖేన) సఖ్యా సహ మమ వివాదః జాతః ।

మేహులః - హా హన్త ! కీదృశః వివాదః ?

రాహులః - సా నాటకం ద్రష్టుమ్ ఇష్టవతీ అహం చ చిత్రపటమ్ ।

మేహులః - తర్హి కిం నాటకం దృష్టం భవద్వయేన ?

వివాదే సర్వదా భవతాం విజయః భవేత్ ।

— సంస్కృతానన్తః ।

౧౧౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కశ్చన వణిక్ మరణాసన్నః శయ్యాయాం పతితః ఆసీత్ ।

తస్య మహాన్ రోగః అభవత్ యస్య ఉపశమనం న భవతి స్మ ।

ఏకదా సః ఏకైకం కృత్వా గృహసదస్యాన్ సర్వాన్ ఆహ్వాయతి స్మ ।

వణిక్ - మమ పత్ని కుత్ర?

పత్ని - అహమ్ అత్రైవ అస్మి ।

వణిక్- మమ పుత్రీ కుత్ర?

పుత్రీ - హే పితః! అహమపి అత్రైవ అస్మి!

వణిక్- మమ పుత్రః కుత్ర?

పుత్రః- అహమపి అత్రైవ అస్మి పితః!

వణిక్- అరే! యూయం సర్వే యది అత్రైవ స్థ తర్హి ఆపణే కోఽస్తి?

-ప్రదీపః!

౧౧౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

బలివర్ధః - కిమర్థం ధావసి ?

మహిషః - రక్షిజనాః గజం ధర్తుం జిక్కులమ్ ఆగతాః ।

బలివర్ధః - పరం త్వం తు న గజః ।

మహిషః - జానామి, కిన్తు భారతీయ-న్యాయ్యాలయే ఏతత్ ప్రమాణీకర్తుం
న్యూనాతిన్యూనం వింశతివర్షాణి గమిష్యన్తి ।

ఏతత్ శ్రుత్వా బలివర్ధః అపి ధావతుం ప్రారభత ।

౧౧౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

జీవనే సదా ప్రసన్నాః భవన్తు మిత్రాణి । యతః న జానే కదా భవతః వివాహః భవేత్

జీవన మేం హమేశా ఖుశ రహో దోస్తోం కోఽంకి పతా నహిం కబ ఆపకీ శాదీ హో జాప
.... - రాశనః

౧౧౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

పుత్రః కియాన్ అపి మూర్ఖః వికృతః కథన్న భవేత్ వివాహపత్రే తు సుపుత్రః లేఖనీయమేవ
భవతి

-- రాశనః

౧౨౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఆపణే కశ్చిత్ మనోజం పృష్టవాన్ పాదత్రాణం కుత్ర లపస్యతే ?

మనోజేన ఉక్తమ్ - సర్వత్ర లపస్యతే కేవలం భవతః అన్తే తాదృశీ విశిష్టతా భవేత్

బాజార మేం కిసీ నే మనోజ నే పూఛా - జూతే కహాఁ మిలేంగే

మనోజ - హార జగహా మిలేంగే బస ఆపమేం వహా గుణ హోనా చాహిఎ

రౌశనః

౧౨౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ఓం ॥

చిరస్తన-హాసః ।

రాహులః సమాజనేవకః అస్తి । సద్యః తస్య స్థితిః కుణ్ఠితా అస్తి । అతః సః స్వజీవన-
విషయే అప్రసన్నః అస్తి । సః కఞ్చన జ్యోతిషికం ప్రతి పరామర్శార్థం గచ్ఛతి ।

జ్యోతిషికః - కా సమస్యా అస్తి ?

రాహులః - సర్వత్ర అధోగతిమ్ అపయశః చ అనుభవామి । ఏతాని కష్టాని కదా సమాప్తాని
భవిష్యన్తి ?

జ్యోతిషికః - ౨౦౨౪-తమే వర్షే భవతః కష్టానుభవః సమాప్తః భవిష్యతి ।

రాహులః - (సానన్దమ్) తదా మమ యశప్రాప్తిః భవిష్యతి ఖలు !

జ్యోతిషికః - (గభీరతయా) న । తథా న । తావత్పర్వంతం భవాన్ కష్టసహన-విషయే
అభ్యస్తః భవిష్యతి । (Till then you will get used to bear the hardships.)

భవతాం దివసః ప్రసన్నతయా గచ్ఛేత్ ।

— సంస్కృతానన్దః ।

౧౨౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

”శిరస్త్రాణస్య అనివార్యతా కారణేన ఘటితా ఘటనా”

ఏకదా కశ్చన గృహం ప్రత్యాగతవాన్ తస్య శిరస్త్రాణస్య కాచః రక్తవర్ణీయః ఆసీత్
యుతకమపి రక్తవర్ణీయమాసీత్ తదా తాదృశం తం దృష్ట్వా గృహానదస్యాః భీతాః జాతాః
పుష్టవన్తః చ - కిమభవత్ భోః అపఘాతః జాతః అథవా పతితః కుత్రచిత్ ।

సః - న, తథా కిమపి నాస్తి తత్తు శిరస్త్రాణం ధారణస్య అభ్యాసః నాస్తి ఖలు తస్మాత్
తామ్పూలం ప్ఠీవనసమయే విస్మృతవాన్ యత్ శిరస్త్రాణం ధృతవాన్ అస్మి ।

“సర్వదా శిరస్త్రాణం ధరన్తు ధారయన్తు చ”

౧౨౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కశ్చన అర్థబధిరః రుగ్ణస్య మిత్రస్య స్వాస్థ్యం ప్రప్థుం గచ్ఛతి ।

సః గచ్ఛన్ చిన్తయతి

ప్రథమం తస్య స్వాస్థ్యవిషయే ప్రశ్నామి తదా “సమ్యక్ అస్మి” ఇతి సః వదిష్యతి ।

అనంతరమ్ కస్య చికిత్సకస్య ఉపచారం స్వీకరోతి ఇతి ప్రశ్నామి, సః కస్యచిత్ నామ
వదిష్యతి, 'సః ఉత్తమః చికిత్సకః అస్తి' ఇతి వదిష్యామి ।

తతః కిం భోజనం స్వీకుర్వన్ అస్తి ఇతి ప్రశ్నామి, యదా సః వదిష్యతి తదా 'ఉత్తమః ఆహారః'
ఇతి వదిష్యామి ।

ఏవమేవ చిన్తయన్ సః మిత్రగృహం ప్రాప్తవాన్ ।

అర్థబధిరః - భోః భవతః స్వాస్థ్యం కథమ్ అస్తి ।

మిత్రమ్ - మ్రియమాణః అస్మి ।

(సః ఏవం ప్రదర్శయతి యత్ సర్వం శ్రుతవాన్ అస్తి)

సః - అస్తు, ఈశ్వరస్య కృపా అస్తి ।

(పునః పృచ్ఛతి)

కస్య చికిత్సకస్య ఉపచారం స్వీకరోతి ।

మిత్రమ్ (ఖిన్నః భూత్వా) - యమరాజస్య....

సః(తథైవ అభినయం కృత్వా) - బహుత్తమమ్.... సః తు బహు ఉత్తమః చికిత్సకః అస్తి,
భవాన్ శీఘ్రం స్వస్థః భవిష్యతి ।

(పునః పృచ్ఛతి)

భోజనే కిం స్వీకరోతి?

మిత్రమ్(క్రోధేన) - పాషాణఖణ్డాః

సః - శోభనమ్.... తత్ తు సుపావ్యః ఆహారః అస్తి ।

౧౨౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

రమణః - చిరకాలాత్ గణే భవతః ధ్వని న శ్రూయతే । కిళ్ళిచిత్ భణతు

కార్తికః - దాధర్తిదర్ధర్తిదర్ధర్తిబోభూతుతేతిక్తేలర్ష్యాపనిఫణత్సంసనిష్యదత్కరిక్రత్కనిక్రదద్భరిభ్రద్దవిధచ

రమణః ధన్యవాదాః పునర్మిలావః

౧౨౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

ప్రాతఃకాలే ఏకః శ్రేష్ఠీ (నేత) ఏకమ్ జనం తాడయన్ ఆసీత్ ।

ఏతద్ దృష్ట్వా బహవః జనాః ఏకత్రితాః, తాడయంతం జనం చ పృష్టవన్తః - (యహ దేఖకర బహుత లోగ ఇకట్టే హో గయే ఔర పీటనే వాలే వ్యక్తి నే ఉన్వోనే పూఛా -)

శ్రేష్ఠీన్ ! భవాన్ కిమర్థమ్ ఏనం వరాకమ్ ఏవం నిర్దయాభూయ తాడయతి ? (నేత జీ ! ఇస బేచారే కో నిర్దయతాపూర్వక ఐసే కోన్యం పీట రహా హో ?)

శ్రేష్ఠీ ఉక్తవాన్ - అనేన దుష్టేన ద్వివర్షపూర్వం మత్తః దశసహస్రరూప్యకాణి ఋణరూపేణ గృహీతాని ఆసన్ । (దో వర్ష పహలే ఇస దుష్ట నే ముఝసే దస హజార రుపయే ఉధార లియే థే) మయా ఏకవర్షపర్వంతం పునరపి పునః ఏషః ఋణరాశిం ప్రతిదానార్థమ్ అభిహితః । (మైనే ఏక వర్ష తక బార బార ఇసే కర్ణ కా పైసా లాటనే కే లివ కహతా రహా ।)

పరం ప్రతివారమ్ ఏషః కథయతి స్మ - మమ పత్నీ చికిత్సాలయే అస్తి । (పరన్తు హర బార యహ కహతా రహా కి మేరీ పత్నీ హస్పతాల మేం హై ।)

అధునా జ్ఞాతమ్ అస్య పత్నీ తు చికిత్సాలయే నర్స- (నుర్సే = ఉపచారికా) - రూపేణ కార్యరతా అస్తి ఇతి ।

అధునా భవన్తః ఏవ జ్ఞాపయన్తు ఏతాదృశేన జనేన సహ కథం వ్యావహార్తవ్యమ్ ఇతి (అబ ఆప హీ బతాయేం ఐసే ఆదమీ కే సాథ కైసా బర్తావ కియా జాయ ।) - KSG

౧౨౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

శిష్యకః - అహం వాక్యద్వయం వదామి తయోః మధ్యే కః భేదః అస్తి ఇతి వదతు ।

ఛాత్రః - అస్తు ।

శిష్యకః -

ప్రథమం వాక్యం “సః పాత్రాణి ప్రక్షాలితవాన్” ।

ద్వితీయం వాక్యం “తేన పాత్రాణి ప్రక్షాలితవ్యాని ఆసన్” ।

ఛాత్రః - ప్రథమే వాక్యే కర్తా “అవివాహితః” అస్తి ।

ద్వితీయే వాక్యే కర్తా “వివాహితః” అస్తి ।

౧౨౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కశ్చిత్ ఉన్నతః ఆత్మానం దర్పణే దృష్ట్వా చింతయతి ।

ఏషః తు మయా కుత్రచిత్ దృష్టః ఏవ....

(సః తథైవ బహుకాలపర్యంతం చింతితవాన్ అనన్తరం వదతి)

ఆరే ఏషః తు సః ఏవ అస్తి యః పరహ్యః మయా సహ కేశాన్ కర్తయితుమ్ ఉపవిష్టః ఆసీత్ ।

౧౨౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కశ్చన చోరః రాత్రౌ ఏకస్మిన్ గృహే ప్రవిశతి ।

యదా సః గృహద్వారమ్ ఉద్ఘాటితవాన్ తదా అఙ్గణే శయానాయాః వృద్ధాయాః నిద్రా భగ్నా జాతా ।

సా చోరమ్ ఉద్దిశ్య వదతి - భవాన్ ఉత్తమపరివారస్య అస్తి ఇతి భాతి కదాచిత్ వివశతాకారణేన చౌరకార్యం కరోతి, అస్తు.... చింతా నాస్తి

తత్ర కపాటికాయాం ఏకా పేటికా అస్తి తత్ర సర్వం ధనమ్ అస్తి త్వం తత్ నేతుం శక్నోషి ।

(ఏతత్ శ్రుత్వా చోరః ప్రసన్నః భవతి

పరస్తు పూర్వం మమ పార్శ్వే ఆగత్య ఉపవిశతు, అహమ్ ఇదానీమేవ ఏకం స్వప్నం దృష్టవతి కృపయా తస్య అర్థమ్ బోధయతు మహ్యమ్ ।

(చోరః తస్య సాధుతాం దృష్ట్వా తాం సకాశమ్ ఉపవిశతి వదతి చ)

ఆమ్ మాతః! ఉచ్యతాం భవత్యాః స్వప్నః ।

వృద్ధా - వత్స! అహం సమ్ప్రతి ఏవ దృష్టవతీ యత్ అహం మరుస్థలే అస్మి తథా తత్ర మమ పార్శ్వే ఏకః శ్యేనః ఆగత్య ఉచ్చైః వదతి, పఙ్కజ... పఙ్కజ... పఙ్కజ... ఇతి (సా వృద్ధా అపి తథైవ ఉచ్చైః వదతి |) అనన్తరం మమ స్వప్నః భగ్నః జాతః అధునా ఏతస్య స్వప్నస్య కః అర్థః

యదా వృద్ధా ఏతత్ వృత్తాన్తం వదన్తి ఆసీత్ తదా ఏవ పార్శ్వస్థాత్ ప్రకోష్ఠాత్ వృదధాయాః కిశోరః పుత్రః పఙ్కజః ఉచ్చైః త్రివారం స్వనామ శ్రుత్వా ఉత్తిష్ఠతి తథా బహిః ఆగత్య చోరం గృహ్ణాతి సమ్యక్ తాడయతి చ |

అనన్తరం వృద్ధా స్వపుత్రం వదతి అస్తు తిష్ఠతు ఏషః దణ్డం ప్రాప్తవాన్ అస్తి తదా చోరః వదతి న, న, మాం ఇతోఽపి తాడయతు యతోఽహి మూర్ఖః అహం తాడనస్య ఏవ అధికారీ అస్మి |

౧౨౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

యథాపూర్వం అస్మిన్ వారేఽపి నిర్వాచనం ద్వయోః చరణయోః భవిష్యతి | (పహలే కీ తరహ అబ కీ బార భీ చునావ దో చరణోం మేం హోగా)

౧- పూర్వం భవతాం మతదాత్వ్యాణాం చరణేషు (పహలే ఆప మతదాతాఁం కే చరణోం మేం) భవిష్యతి ంఅతయాచనతత్పరమనసః (వోట మాంగనే కే ఇచ్చుక మన వాలే (భవతాం చరణేషు సశ్రద్ధమ్ ఆగమిష్యన్తి |

౨- తదనన్తరం చయనితాభ్యర్థినాం చరణేషు భవద్భిః గన్తవ్యం భవిష్యతి (బాద మేం చునే జా చుకే చన్దిదతేన్ కే చరణోం మేం ఆపకో జానా హోగా) | ఏతద్ దివ్యతీయం చరణం భవిష్యతి | KSG

౧౩౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కౌతుకః జన్తుశాలయాం వృత్తిం ప్రాప్తవాన్ |

ఏకదా సః సింహపఞ్జారస్య ద్వారే తాలం న స్థాపితవాన్ |

(తదా అధికారీ పృచ్ఛతి)

త్వం కిమర్థం న తాలం స్థాపితవాన్?

కౌతుకః - కా ఆవశ్యకతా, ఏతావంతం హింసకం పశుం కః చోరయేత్ |

౧౩౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కోఇరలసంస్కృత - ఆహో, దూరవాణీవ్యసనమ్ కథం త్యజేయమ్?
పతంగహ - ఉచ్చతమే పర్వతే గత్వా తతః వేగేన ఫోనమ్ అధః క్షిప |
శీఘ్రం హి తవ మదః అపగమిష్యతి న సంశయః |

౧౩౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కార్తికః - కుతః ఆగచ్ఛసి రే ?
రమణః - లిజ్జోటౌ స్వామీజీ ఆశ్రమతః
కార్తికః - కిం నామధేయమేషః ?
రమణః - కిమపి పుచ్ఛతు సః సదా వదతి
- భవేత్ భవతు భవేత్ భవతు
ఇతి అతః

౧౩౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కారాగృహే స్థితః కశ్చన సైనికః స్వస్య అధికారిణం వదతి ౭
సైనికః - మహోదయ! హ్యః కేచన అపరాధినః కారాగృహే రామాయణస్య నాటకం
కృతవన్తః |
అధికారీ - చేత్ తత్ర కా వా సమస్యా?
సైనికః - సమస్యా తు నాస్తి పరస్తు....
అధికారీ - పరస్తు కిమ్.... శీఘ్రం వదతు |
సైనికః - హ్యః యః అపరాధీ హనుమతః అభినయం కృతవాన్ సః ఇదానీమ్ అపి
“సజ్జీవనీ” ఓషధిం స్వీకృత్య న ప్రత్యాగతవాన్

౧౩౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

రాజ్యస్య ముఖ్యమస్త్రీ జనాన్ సమస్యాః పుచ్ఛతి స్మ. తదా కశ్చన జనః ఏవం వదతి ౭

ముఖ్యమంత్రి - తవ కతి అపత్యాని సన్ని?

జనః - చత్వారః బాలకాః సన్ని ।

ముఖ్యమంత్రి - తే కిం కుర్వన్తి?

జనః - ప్రథమః B. Tech కృతవాన్, ద్వితీయః MCA కృతవాన్, తృతీయః MA కృతవాన్
తథా చతుర్థః చోరః అస్తి ।

ముఖ్యమంత్రి - చేత్ కిమర్థం న తం చోరం గృహాత్ నిష్కాసయతి....?

జనః (ఖిన్నోన్ భూత్వా) - సః ఏవ ధనం అర్జతి అన్యే తు నిరుద్యోగినః సన్ని ।

౧౩౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

(ఏకః లఘుః బాలః స్వమాతరం వదతి ।)

బాలః - అమ్మ! భవతీ జానాతి హ్యః రాత్రౌ ఉత్థాయ యదా అహం మూత్రణం కర్తుం
గతవాన్ తదా కిమభవత్....

అమ్మా - న వత్స ! కిమభవత్ వద ।

బాలః - అహం యదా శౌచాలయస్య ద్వారమ్ ఉద్ధాటితవాన్ తదా స్వతః ప్రకాశః అభవత్
తథా చ శీతలః వాయుః ప్రవహతి స్మ ।

(ఏతత్ శ్రుత్వా క్రుద్ధా మాతా వదతి)

అమ్మా - రే దుష్ట! అద్య పునః త్వం ప్రశీతకే మూత్రణం కృతవాన్ ।

౧౩౬ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకస్యాః కషాయాః సామూహికచిత్తం (గ్రోత్రిప్ ఫోతో)దర్శయిత్వా ఏకా శిక్షికా
స్వదుష్టశిష్యం రాకేశం వదతి ।

శిక్షికా - రే రాకేశ! పఠతు నో చేత్ భవిష్యకాలే ఏతత్ చిత్తం దృష్ట్వా భవాన్ వదిష్యతి యత్
....

ఏషః అస్తి రాజా యః అధునా అభియన్తా అస్తి ।

ఏషః అస్తి మోహితః సః మహాన్ సంస్కృతజ్ఞః అస్తి ।

ఏషా అస్తి లతా యా అధునా శ్రేష్ఠా అధివక్త్రీ అస్తి ।

తథా ఏషోఽస్మి అహం తత్రైవ

(ఏతత్ సర్వం శ్రుత్వా తత్క్షణమేవ బుద్ధిమాన్ రాకేశః వదతి)

రాకేశః - ఏషా అస్మాకం శిషికా యా అధునా దివంగతా

౧౩౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ఓం ॥

చిరస్తన-హాసః ।

చోరస్య పుత్రః - జనక ! అహం చాకలేహమ్ ఇచ్ఛామి । ఆనయతు కిల !

చోరః - ప్రతీక్షాం కరోతు రే ! ఆపణాని పిహితాని భవన్తు ।

సంస్కృతానన్దః ।

౧౩౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

(చికిత్సకః కోరోనారోగిణం పృచ్ఛతి)

చికిత్సకః - తవ అన్తిమా ఇచ్ఛా కా అస్తి ?

రోగీ - జీవనే యైః జనైః సహ మమ క్లేశః అస్తి తాన్ ఆలిక్ష్ణ్య క్షమాయాచనం కర్తుమ్ ఇచ్ఛామి ।

౧౩౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

(కశ్చన కృశకాయః పురుషః స్వస్థూలాం భార్యాం పృచ్ఛతి)

పురుషః - ఏతత్ తు వదతు యత్, కష్టాని సహమానః మరణం వరమ్ అథవా ఏకస్మిన్ ఏవ క్షణే మరణం వరం?

భార్యా - ఏకస్మిన్ క్షణే మరణమ్ ఏవ వరమ్ ।

పురుషః - ఏవం చేత్ , భవతీ స్వస్యాః ద్వివీతీయం పాదమ్ అపి మమ ఉపరి స్థాపయతు ।

౧౪౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ౬౦ ॥

చిరన్తన-హాసః ।

సురేఖా కాచన తరుణీ । తస్యాః వాఙ్మిశ్చయః (engagement) అభవత్ । సురేఖాయాః సఖీ అస్తి సువర్ణా । సువర్ణా కిఞ్చిత్ పరిహాసశీలా అస్తి ।

సువర్ణా - సురేఖే, భవతీ ప్రతిదినమ్ ఏకం నేవఫలం (apple) ఖాదతి ఖలు ?

సురేఖా - ఆమ్ ।

సువర్ణా - యది స్వహితమ్ ఇచ్ఛతి భవతీ తర్హి ఇతఃపరం మా ఖాదతు ।

సురేఖా - (సాశ్చర్యమ్) కస్మాత్ కారణాత్ ?

సువర్ణా - భవత్యాః భావీ పతిః చికిత్సకః (doctor) అస్తి కిల !

సంస్కృతానందః ।

౧౪౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కౌతుకః - అహం యత్ కిమపి కార్యం కరోమి మమ పత్ని సర్వదా మధ్యే ఆగచ్ఛతి ।

మిత్రమ్ - భవాన్ కిమర్థం న బ్రువయానచాలనస్య కార్యం కరోతి కదాచిత్ భవతః భాగ్యం పరివర్తితం భవేత్ ।

౧౪౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కార్తికః - కతి లకారాః సన్తి ?

రమణః - దశ ఇతి మన్యే

కార్తికః - తే కే ?

రమణః - ల్ ల్ ల్ ల్ ల్ ల్ ల్ ల్ ల్

కార్తికః - కిం భణతి రే ?

రమణః - భవాన్ ఏవ ఉక్తవాన్ యత్

అనుబంధలోపే సర్వేషాం లకారాణాం “ల్” ఇత్యేవ అవశిష్యతే । ఇతి

కార్తికః - సర్వేషాం శిష్యాణాం స్నాతకానంతరమ్ త్వమేవైత్ర అవశిష్యసే

రమణః -

౧౪౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకా రుదస్త్రీ భయభీతా చ మహిలా సాయజ్కాలసమయే త్వరయా ఆరక్షకస్థానకం
(పోలిచే స్తతిఓన్) ప్రవేశం కృతవతీ తత్రస్థం చ సమవేక్షకమ్ (నిరీక్షకమ్, ఇన్స్పెక్టోర్,
సమాలోకకమ్) ఉక్తవతీ ।

మహిలా - మహోదయ ! మమ పతిరాజః అద్య ప్రభాతే ఆలుకాన్ ఆనేతుం గృహాత్ నిర్గతః
। ఇదాసీం సాయజ్కాలః । కిన్తు ఇదాసీం యావత్ అపి సః న ప్రత్యాగతః । మమ మానసే
మహతీ చిన్తా వర్తతే । కిమపి కరోతు మహోదయ !

సమవేక్షకః - చిన్తా మాన్తు, భగిని ! మయా ఇదాసీమ్ ఏవ మమ గృహోపయోగార్థమ్
ఆలుకాః క్రీతాః । భవతీ తాన్ నయతు, శాకం చ పాచయతు । అహమ్ ఆలుకాన్ వినా
కథమ్ అపి చాలయిష్యామి ।

౧౪౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

చికిత్సకః (రోగిణం ప్రతి)- బహుః కృశకాయః అసి త్వమ్
ఫలాని ఖాద ఆవరణేన సహ ।

(అగ్రిమే దివసే)

రోగీ - భోః చికిత్సకవర్య!
బహుః ఉదరవేదనా భవతి కృపయా కిమపి కరోతు ।

చికిత్సకః - కిమ్ ఖాదితవాన్ త్వమ్?

రోగీ - నారీకేలమ్ ఆవరణేన సహ ।

౧౪౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం శ్రీహరయే నమః ॥ జయశ్రీకృష్ణ ॥

౧౪౬ హాస్యకణికా

ఏకా స్త్రీ ఏకం వృషభం లప్పికాం పూలికాం చ ఖాదయతిస్మ ।
ఏక మహిలా ఏక సాండ్రో కో హలువా-పూడి ఖిలా రహీ థీ ।

తత్ర స్థితః ఏకః సజ్జనః సంశయం కృతవాన్ సమృద్ధతః ఇయం స్త్రీ వృషభం ధేనుః చేతతి !
 వహాం ఖడే ఏక సజ్జన కో శక హుఆ కి శాయద యహ మహిలా సాఁడ కో గాయ సమర్షు
 రహీ హై !

తదా.... ౭ తబ....

సజ్జనః- భగిని అయం వృషభః అస్తి । ధేనుః నాస్తి యత్ భవతీ ఇమం పూలికాః ఖాదయతి
 |

౭౭ బహన, యహ సాఁడ హై, గాయ నహీం, జో ఆప ఇనే పూడియా, ఖిలా రహీ హైం
 |

అయం వృషభః చ నిత్యం గ్రామే త్రివతుర్జనాన్ శృణోతే ఆఘాతం కృత్వా అస్థిని
 త్రోటయతి ।

ఔర యహ సాఁడ ప్రతి దిన గాఁవ మేం తీన చార లోగోం కో సీంగ మార కర హడ్డియా,
 తోడ దేతా హై ।

మహిలా- బన్ధో ! అహం జానామి యత్ అయం వృషభః అస్తి । పరస్తు భవాన్ న జానాతి
 యత్

మహిలా - భాఁసాహబ ! ముయే పతా హై కి.... యహ సాఁడ హై ! పర ఆపకో నహీం
 పతా కి....

మమ పతిః అస్థిచికిత్సకః అస్తి తస్య చ చికిత్సాలయః అనేన వృషభేన ఏవ చలతి ।

౭మేరే పతి హడ్డియోం కే డాక్టర హైం ఔర ఉనకా హాస్పిటల ఇసీ సాఁడ కీ వజహ
 సే హీ చల రహా హై....!

ఓం || జయతు సంస్కృతమ్ || జయతు భారతమ్ || ఓం

౧౪౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఏకా మహిలా ఆపణం గచ్ఛతి శాటికాం క్రేతుమ్ ।

ఆపణికః - కీదృశీం శాటికామ్ దర్శయాని?

మహిలా - తాదృశీం దర్శయతు యాం దృష్ట్వా ప్రతివేశిసి ఈర్ష్యయా ఏవ మ్రియేత ।

౧౪౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కౌతుకః - భోః, త్వం కిమర్థం చికిత్సాలయాత్ శల్యచికిత్సామ్ అకారయిత్వా ఏవ ఆగతవాన్ ఆసి ।

మిత్రమ్ - అరే, తత్ర అనువైద్యా వారం వారం వదన్తి ఆసీత్ యత్ భయం మా కరు, ధైర్యం ధరతు, కిమపి న భవిష్యతి, లఘుః శల్యక్రియా ఏవ అస్తి ఇతి ।

కౌతుకః - చేత్ ఏతస్మిన్ కో వా క్లేశః, సా సమ్యక్ ఏవ వదతి స్మ ।

మిత్రమ్ - అరే, సా మాం న అపితు వైద్యం వదతి స్మ ।

౧౪౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

హాలో! అద్య వర్ష మదరటంగ డే అస్తి ఇతి భవతాం నాల్లేజ అస్తి కిమ్ ?

ఇన ఫల్క అహం తు మోష్ఠలీ మదరటంగేన ఏవ టాకింగ కరోమి । కదా కదా అకేజనలీ సీచ్యుఏశనస్య రిక్వాయరమేంట అస్తి చేత్ ఇంగ్లిశస్య అపి యూజ కరోమి । కిస్తు తత్ తు రేఅరలీ ।

మమ గృహే అపి వయం సర్వే ఫలమిలీ మేంబర్న ఇనష్టేరిఏబలీ మదరటంగేన ఏవ వదామః । అరే అస్మాకం మదరటంగస్య ప్రోటేక్కున్ అస్మాభిః ఏవ కరణీయం ఖలు ! కిమర్థం జనాః అన్నేసేసరిలీ ఇంగ్లిశం వదన్తి న జానే । స్వస్య ఏజ్యుకేశన దర్శయన్తి తే ।

అరే! సారీ సారీ! మమ మోబాళులస్య రింగ త్రూయతే । పశ్యామి కస్య కాల అస్తి ఇతి । అన్యథా పునః మిసకాల భవతి చేత్ ప్రాబ్లేమ !

ఓ కే! గుడ్డే! సీ యూ అగేన !

ఏతాదృశం వక్తవ్యం మాతృభాషయా కుర్వతాం జనానాం కృతే సాష్టాఙ్గం నమనమ్ అద్య వైశ్విక-మాతృభాషా-దివస-నిమిత్తమ్ !

సంస్కృతానన్దః ।

౧౫౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

చతురః శిక్షకః ౭

సర్వకారీయే విద్యాలయే ఏకః శిక్షకః గహననిద్రాయాం నిద్రాతి స్మ ।

తదా ఏవ జనపదశిక్షాధికారీ విద్యాలయమ్ ఆగతవాన్, సః శయానః ఆసీత్ ఇతి అధికారీ
జ్ఞాతవాన్,

బహుకాలపర్యంతమ్ ఉత్థాపనాత్ అనంతరం యదా శిక్షకః ఉత్తిష్ఠతి తదా సః పరిస్థితిమ్
అభిజ్ఞాయ ఝటితి వదతి....

శిక్షకః - అస్తు బాలకా! భవంతః అధునా సమ్యక్ జ్ఞాతవంతః ఖలు కుమ్భకర్ణః కథం శేతే ఇతి
|

౧౫౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

పితా పుత్రస్య ఉపరి క్రోధం కుర్వన్ వదతి....

పితా - ఏకమపి కార్యం సమ్యక్ రూపేణ న కరోషి, అజగన్ఢమ్ (పుదీనా) ఆనేతుం ప్రేషితః
పరం ధాన్యాకమ్ (ధనియా) ఆసీతవాన్ త్వమ్....

తవ సదృశః మూర్ఖజనః తు గృహాత్ నిష్కాసనీయః |

పుత్రః - తాత! యది ఏవం చేత్ ఆగచ్ఛ ఆవాం గృహాత్ నిర్గచ్ఛావః |

పితా - కిమర్థమ్ ఆవామ్ |

పుత్రః - యతోఽహి మాతా వదన్తి ఆసీత్ యత్ ఏతత్ తు మేధికా (మైథీ) అస్తి |

౧౫౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

భక్తః - హే భగవన్ ! భవాన్ కుత్ర అస్తి ?

భగవాన్ - హే భక్త ! త్వం కిమ్ ఇచ్ఛసి తత్ మాం పృచ్ఛ | అహం యచ్ఛామి |

భక్తః - అహం సముద్రస్య తరణం కర్తుమ్ ఇచ్ఛామి | అతః సాగరస్య ఉపరి వజ్రచూర్ణ-
మార్గ-నిర్మాణం కృపయా భవతా కర్తవ్యమ్ |

భగవాన్ - భోః ! సముద్ర-మధ్యే వజ్రచూర్ణ-మార్గ-నిర్మాణం తు బహు కఠినం కార్యం భవతి
| అన్యం వరం పృచ్ఛతు |

భక్తః - తర్హి మమ భార్యయా తస్యాః వచనాని న్యూనాని కరణీయాని | తయా మమ
వచనాని ఏవ శ్రోతవ్యాని ప్రతివాదః న

కరణీయః చ ఇతి వరాః భవతా దీయంతామ్ |

భగవాన్ - అహో ! చింతా మాస్తు | ఏకం క్షణం దదాతు | వజ్రచూర్ణ-మార్గః సిద్ధః భవిష్యతి
|

భక్తః - ????????

Devotee : Oh God! Where are you ?

God : Dear Bhakta! What do you want ? Ask me, I will give you.

Devotee : I want to cross the ocean. So, a cement road should be built on the ocean by you.

God : Building a cement road is a very hard task. Ask me another boon.

Devotee : Then my wife should try to reduce her lectures and listen to me without arguments.

God : Ok Bhakta! Your cement road will be ready in a second.

Devotee : ?????

౧౫౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

పతిః - కీదృశం సూపం నిర్మితవతీ భవతీ? లవణతా నాస్తి కటుతా నాస్తి నిస్సాద్వదుః అస్తి ।
సమ్పూర్ణే దివసే భవతీ దూర్వాణ్యామ్ ఏవ వ్యస్తా భవతీ కిమపి న జానాతి కథం
నిర్మాతవ్యం కథం న ఇతి ।

(వేల్లనీం దర్శయస్తీ పత్నీ ఉక్తవతీ)

పత్నీ - ప్రథమం భవాన్ దూరవాణీమ్ అపసార్య ఖాదతు బహుకాలాత్ పశ్యామి యత్
తత్ర జలేన రోటికాం ఖాదన్ అస్తి ।

౧౫౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

పితా - అద్యతన-ధావనస్పర్ధాయాం భవతా విజయః ప్రాప్తః కిమ్ ?

పుత్రః - న పితృవర్య !

పితా - కియత్ శోచ్యం రే ! (హోవ్ పితృభై !) అరే భోః! శివాజి-మహారాజః
భవత్సమవయస్కః (ఓఫ్ యోఉర్ అగే) ఆసీత్ తదా తేన దుర్గద్వయం ప్రాప్తమ్ ఆసీత్
!

పుత్రః - సత్యమ్ ఏవ పితృవర్య ! కిన్తు యదా మహారాజః భవత్సమవయస్కః ఆసీత్ తదా
సః ఛత్రపతి-నృపః అభవత్ ఖలు !

— సంస్కృతానందః ।

౧౫౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

ఉత్తరప్రదేశ్-విధానసభాయై ఆయోజితస్య నిర్వాచనస్య ఘోషితః ఆధికారికః పరిణామః
(Officially announced Results of Election held for U.P. Assembly)

శివసేనాదలమ్	- ౩౯౫
సమాజవాదీ-పార్టీ	- ౨౧౦
భారతీయ-జనతా-పార్టీ	- ౦౦౧
బహుజన సమాజ పార్టీ	- ౨౬౫
కాంగ్రెస్-దలమ్	- ౩౮౫
అపనా-దలమ్	- ౦౦౪
అన్యాని దలాని	- ౧౨౪౧

కృపయా అధోలిఖితమ్ అపి పఠ్యతామ్

ఉపరిదత్తా సంఖ్యా తేషాం

ప్రత్యాశినామ్ అస్తి యేషాం ప్రతిభూః అపహృతః (యహ సంఖ్యా ఉన ఉమ్మీదవారోం
కీ హై జినకీ జమానత జబ్బ హో గఈ హై = Those whose security deposit has been
confiscated) | KSG

౧౫౬ హాస్యకణికా

- సుజాతా హళదీపుర, ముమ్బుళ

జనకః - విశాల, అద్య తవ అమ్బాయాః స్వాస్థ్యం సమ్యక్ నాస్తి వా ? హోరాద్వయం సా
కిమపి న ఉక్తవతీ | కిమర్థమ్ ? మూర్ఖ, కిం కృతవాన్ త్వమ్ ??

విశాలః - తాత, చింతా మాస్తు | స్వస్థా అస్తి సా | సా ఓష్ఠరంగమ్ (లిప్టిక) ఇష్టవతీ | అహమ్
అనవధానేన తస్యై ఫేవిస్టిక-లేపమ్ దత్తవాన్ |

జనకః - అత్యుత్తమమ్ | శతాయుషీ భవ | ఈశ్వరకృపయా ఈదృశః సుపుత్రః సర్వే
లభేయః|

౧౫౭ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ఓం

శిక్షకః - గృహకార్యార్థం దత్తానాం ప్రశ్నానామ్ ఉత్తరాణి లిఖితాని కిమ్ ?

ఛాత్రః - న ఆచార్య మహోదయ !

శిక్షకః - కిం కారణమ్ ?

ఛాత్రః - మహోదయ ! మమ పితా అన్యత్ కార్యార్థమ్ ఆదినం గృహాత్ బహిః ఆసీత్ ।

— సంస్కృతానన్దః ।

౧౫౮ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కదా యాస్యతి హోలికా?

ఉత్కృతి చలితే చిత్రే కదా యాస్యతి హోలికా?।

పుచ్చకో గబ్బరో జాతన్ తథేమాః సకలాః ప్రజాః ॥

ఉల్కా (శోలే) నామక చలచిత్ర మేం “హోలీ కబ హై?” పూఛనే వాలా గబ్బర సింహ పుఆ థా । ఉసీ ప్రకార ఆజ సారీ జనతా హై ।

౭ కుశాగ్ర అనికేత

౧౫౯ హాస్యకణికాసంగ్రహః

ద్రోణాచార్యః - “అర్జున! త్వం కిం పశ్యసి?”

అర్జునః- “ఆచార్య! అహం కేవలం ఏకమ్ ఆమృఫలం పశ్యామి”।

ద్రోణః- “ తర్హి అహం భవనస్య అన్తః ప్రవిశ్య ద్వారం కీలయామి । తదనన్తరం త్వం అస్తప్రేషణేన ఆమృఫలం పాతయ ।”

౧౬౦ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ఓం ॥

హాస-నేచనమ్ ।

కశ్చన ధనికః తస్య పుత్రం ప్రతి ఉపదేశం కరోతి ।

ధనికః - ప్రాణేషు కణ్ణమ్ ఆగతేషు అపి అన్యజనేభ్యః దత్తస్య వచనస్య పాలనమ్
అవశ్యం కరోరతయా చ ఏవ కరణీయమ్ । వచనభక్తః తు కదాపి నైవ భవేత్ ।

పుత్రః - ఆం, పితృవర్య !

ధనికః - తస్మాత్ అపి అధికమ్ ఏవ మహత్వపూర్ణమ్ అస్తి యద్

పుత్రః - ఆమ్ । వదతు పితృవర్య ! శ్రుణోమి అహమ్ ।

ధనికః - ప్రాణేషు కణ్ణమ్ ఆగతేషు అపి కస్మై అపి కదాపి కిమపి వచనం నైవ దాతవ్యమ్
!

భవతాం సర్వేషాం జీవనం వచనభారరహితం భవేత్ !

సంస్కృతానన్దః ।

౧౬౧ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ఓం ॥

చిరన్తన-హాసః ।

కస్మింశ్చిత్ వర్గే కశ్చన శిక్షకః “స్మ భూతకాలః” ఇతి బిన్దోః పాఠనం కరోతి ।

శిక్షకః - యా క్రియా పూర్వకాలే సాతత్యేన ఘటితా సా క్రియా భూతకాలస్య ఏతేన
ప్రకారేణ దర్శితా భవేత్ । అధునా సా క్రియా నైవ ఘటతి ఇతి తస్య భావార్థః అస్తి
!

భూతకాలే అముకకృతిః కర్తృణా బహువారం కృతా కిన్తు సద్యః నైవ క్రియతే ఇతి భావం
దర్శయితుం ఏతస్య ప్రయోగః భవతి ।

ఆక్లభాషాయామ్ ఏతస్య అనువాదః “ఉనేద్ తో” ఇత్యేన భవితుం శక్నోతి ।

ఉదాహరణార్థం,

యువావస్థాయామ్ అహం నృత్యం కరోమి స్మ । (అధునా న కరోమి ।)

In the young age I used to dance. (Presently I don't.)

పూర్వం సా గాయతి స్మ । (అధునా న గాయతి ।)

సత్యయుగే సాక్షాత్ ఈశ్వర-దర్శనం భవతి స్మ । (అధునా న భవతి ।)

ఇదానీం భవన్తః అపి కానిచిత్ ఉదాహరణాని వదన్తు । రాహుల ! భవాన్ ప్రథమం వదతు ।

రాహులః - శైశవకాలే అహం సత్యం వదామి స్మ ।

(భవతాం సర్వేషాం జీవనమ్ సత్యయుతం భవేత్ ।)

సంస్కృతానన్తః ।

౧౬౨ హాస్యకణికాసంగ్రహః

కశ్చన వృద్ధః ప్రతివర్షం స్వపత్న్యా సహ వివాహం రచయతి స్మ ।

కామపి బాధాం వినా సర్వః మాంజులికకార్యక్రమః సుసమ్పన్నః భవతి స్మ । ఏవమేవ ప్రతివర్షం తస్యైవ పునరావృత్తిః భవతి స్మ ।

సమూర్ధ్వై గ్రామే వివాహోత్సవోఽయం కుతూహలస్య విషయః అభవత్ ।

అన్తే చ ఏతద్దృష్ట్వా కశ్చన తూష్టిం స్థాతుం న ఆశక్నోత్, స చ తస్య కారణం తమ్ ఆపృచ్ఛత్ భోః! భవాన్ కిమర్థం ప్రతివర్షమ్ ఏకయా సహైవ పునః పునః వివాహం కరోతి? వృద్ధః తదా హసన్ ప్రత్యవదత్ - భోః! అహం తమేవ శబ్దం శ్రుత్వా ఆతీవ ప్రసన్నః భవామి, అతః పునః పునః వివాహం కరోమి ।

సః పునః అపృచ్ఛత్ కః స శబ్దః?

వృద్ధః అవదత్ యదా పణ్డితః వదతి యువానమ్ (వరమ్) ఆహ్వాయన్తు । ఇత్యేవ పణ్డితస్య ముఖాత్ యువాన్ ఇతి శబ్దం శ్రుత్వా అహం ప్రసన్నః భవామి ।

౧౬౩ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ౬౦ ॥

భోజనోత్తరం మనోరజ్జానమ్ !

గ్రాహకః - ఇయత్ మహార్షం ధాన్యమ్ ?

ఆపణికః - యుక్తేనతః ఆగచ్ఛతి ।

గ్రాహకః - ఖాద్యతైలమ్ అపి ఏతావత్ప్రమాణేన మహార్షం కథమ్ ?

ఆపణికః - యుక్తేనతః ఆగచ్ఛతి ।

గ్రాహకః - శర్కరా అపి ఏతావతీ మహార్హా ?

ఆపణికః - యుక్తేనతః ఆగచ్ఛతి ।

గ్రాహకః వస్తునాం క్రయణం కరోతి । వస్తుని గృహీత్వా ధనం చ అదత్వా ఏవ గమనం కరోతి ।

ఆపణికః - అరే మహోదయ ! ధనం న దత్తం భవతా ।

గ్రాహకః - యుక్తేనతః ఆగమిష్యతి ।

అస్మద్దేశీయమ్ ఆనన్దమ్ అనుభవన్తు సర్వే ।

సంస్కృతానన్దః ।

౧౬౪ హాస్యకణికాసంగ్రహః

సంస్కృతం వ్యావహారికీ భాషా భవేత్

ఏకః విద్యార్థీ పరీక్షాయాం శూన్యాంకం (౦) ప్రాప్తవాన్ యద్యపి తస్య సర్వేషాం ప్రశ్నానామ్ ఉత్తరాణి శుద్ధాని ఆసన్ । కథమ్ ఏతద్ అభవత్ ఇతి ద్రష్టవ్యమ్ । (క్రైనే హుఆ యహ దేఖనా చాహిప ।)

(ప్రశ్నాన్ తస్య ఉత్తరాణి చ పశ్యన్తు

ప్ర౦౧-టీపూ సులతానః కస్మిన్ యుద్ధే అమ్రుయత్ ?

ఉ౦ - స్వకీయే అన్నిమే యుద్ధే ।

ప్ర౦ ౨ - పతి-పతోస్యః సమృద్ధ-విచ్ఛేదస్య ముఖ్యం కారణం కిం భవతి ?

ఉ౦ - తయోః వివాహః ।

ప్ర౦ ౪ - మహాత్మా గాంధీ కదా జన్మ లేభే ?

ఉ౦ - స్వకీయే జన్మ దివసే ।

ప్ర౦ X - త్రి-జనేషు షట్ ఆమ్రాణి కథం సమం విభక్తుం శక్యన్తే ?

ఉ౦- మైంగో-శేకం (ఆమ్రగుత్థనం) నిర్మాయ పేయపాత్రేషు సమం పాతయిత్వా ।

ప్ర౦ ౬ - భారతదేశే ఏకవర్షకాలే సర్వాధికం హిమం కుత్ర పతతి ?

ఉ౦ - మద్యపానాం మద్యపాత్రేషు । (శరాబియోం కే ప్యాలోం మేం ।) KSG

౧౬౫ హాస్యకణికాసంగ్రహః

॥ ౬౦ ॥

కశ్చన గృహస్థః కార్యార్థం గృహాత్ బహిః గచ్ఛతి । గమనసమయే ద్వారే టిప్పణీం
(నోతే) స్థాపయతి । “అత్ర చోరికా మాస్తు కృపయా । అహం ముష్టియుద్ధస్పర్ధా-విజేతా
అస్మి ।”

(No theft here, please. I am a boxing champion.)

కశ్చన చోరః తత్ర ఆగచ్ఛతి । టిప్పణీం పఠతి । బహుమూల్య-వస్తూని చోరయతి ।
గమనసమయే ద్వారే కాఞ్చన అన్యాయం టిప్పణీం స్థాపయతి ।

ప్రత్యాగమనపశ్చాత్ గృహస్థః టిప్పణీం పఠతి । తస్యాం లిఖితమ్ అస్తి

“మమ అన్వేషణం మాస్తు కృపయా । అహం ధావనస్పర్ధా-విజేతా అస్మి ।” (No search
of mine, please. I am a running champion.)

సంస్కృతానందః ।

The సంస్కృత సంవాదః telegram/whatsapp channel provides vAkyAbhyAsa, subhAShitam, hAsyakaNika and many others. The group also hosts daily discussion via telegram voicechat at 11AM. Also with the subsidiary named రామదూతః the group is active in providing All India Radio (AIR) sanskrit news and text bulletins, and magazines such as samprati vArtAH, DD news vArtA, sudharma, sanskritvArtA and all online freely available sources at one place. Join –

Telegram channel link : https://t.me/samskrtg_amvadah

Whatsapp group link : <https://chat.whatsapp.com/HLeG1yYRUbk4I2GuTLjKa>

Ramdootah telegram Link : <https://t.me/ramdootah>

Ramdootah Whatsapp Link : <https://chat.whatsapp.com/EQvIhBgzbFvLnG5A65Z368>

Contact samskrit.samvadah at gmail dot com for any questions and details.

Checkout the archive page on the sanskritdocuments.org :

<https://sanskritdocuments.org/sites/sanskritsamvada/>

——
Collection of Jokes in Sanskrit

pdf was typeset on April 29, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

